

INNEHÅLL

FÖRORD		
Varför ett utvecklingsdokument?	4	
I		
ATT VARA UNG PÅ 2010-TALET	8	
Vilken ungdom?	8	
Barn är åldersmedvetna	10	
Z-generationens inträde	10	
UNGDOMSARBETETS TEOLOGI	12	
Församlingens grundläggande uppgifter och ungdomsarbetet	13	
Fostran	13	
Förkunnelse	14	
Mission	15	
Tjänst	16	
II		
ARBETET OCH VERKSAMHETEN BLAND UNGA		
I FÖRSAMLINGARNA	18	
Konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten grundpelare i den samlande verksamheten för unga	20	
Uppsökande arbete – stöd för de ungas församlingsmedlemskap		25
De unga på nätet		27
Skolsamarbete		32
Uppsökande och annat diakonalt ungdomsarbete		34
Kulturell mångfald		36
Frivillighet – de unga som aktiva församlingsmedlemmar		39
Ansvar för miljön		43
III		
UNGDOMSARBETET I EN FÖRÄNDERLIG OMVÄRLD		46
I gränssnittet – flickor, pojkar och unga		46
Unga vuxna		48
Internationell verksamhet		49
Ungdomsarbetet på landsbygden och i städerna		50
Församlingens unga och anställda som påverkare		51
De sociala medierna som ungdomsarbetets arbetsmiljö		53
Resurser		56
Mål: Vi söker balans		57

REDAKTION

Ari Tähkää, Tiina Taavitsainen, Katja Lehtinen,
Eija Kallinen, Sami Ojala, Juha Jutila, Sirpa Syrjä-Turpeinen,
Pekka Tuveva och Simon Lampenius

LAY-OUT

Teemu Junkkaala / gstj.fi

BILDER

Aarne Ormio, om annat inte nämns

Godkänt av Kyrkostyrelsens plenum den 11.12.2012

ÄRENDENUMMER

2012-00826

© Kyrkostyrelsen, Helsingfors 2013

ISBN 978-951-789-414-2 (hft.)

ISBN 978-951-789-415-9 (pdf)

Publikationer från Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland 2012:9

ISSN 1798-7903

TRYCKERI

Pekan Offset, Helsingfors 2013

Varför ett utvecklingsdokument?

Kyrkans fostran bygger på en holistisk uppfattning om människan. Vårt fysiska, psykiska, sociala, emotionella, andliga och estetiska väsen och allt annat i oss har vi fått i gåva och alla dessa är lika värda. Därför talar vi övergripande om växandet, inte endast om andligt växande.

Kyrkans ungdomsarbete utgår från att varje barn och ung människa har rätt att utvecklas, uppleva lärandets glädje och få stöd för sitt växande. Detta stöd syftar inte till att förändra individen utan att möjliggöra och stödja utvecklingen utifrån de gåvor var och en har fått i skapelsen.

Därför har kyrkan inte angett några allmänna mål för fostran. I stället för en enda idealisk måttstock knyter målsättningen för det stöd som ges alltid an till personen, gruppen, tiden och platsen i fråga.

UNGAS DELAKTIGHET MÖJLIGGÖRS VIA UNGDOMSARBETET

Församlingarnas stöd för uppväxten får ett bättre genomslag när det vilar på en strategi, på riktlinjer och ständigt utvecklingsarbete. Planeringen, resurstilldelningen och avgränsningen blir enklare samtidigt som man är medveten om den grundläggande uppgiften med arbetet.

Ungdomsarbetet utförs alltid inom ramen för en viss struktur och av anställda. Syftet är samtidigt att de unga ska få sina röster hörda och få en starkare delaktighet i församlingen. Av detta följer en tudelning som kan ses även i detta utvecklingsdokument. Frågorna granskas ur de ungas synvinkel, men vissa frågor måste ses ur arbetets och de anställdas synvinkel. Det är just de anställda och arbetets strukturer som möjliggör, stärker och stöder de ungas delaktighet.

Ungdomsarbetet bör alltid utföras tillsammans med barnen, de unga och de unga vuxna i deras egna, särskilda livssituationer. Till kyrkans fostran hör att se och bemöta varje individ som den värdefulla, till Guds avbild skapade människa som han eller hon är just här och nu.

FRÅN RIKTLINJERNA FÖR FOSTRAN TILL UTVECKLINGSDOKUMENTETS FÖRÄNDRINGSUTMANINGAR

Förändring tvingar till utveckling och utveckling kan tvinga till förändring. Utan utvecklingsarbete kan man i vår snabbt föränderliga omvärld förlora grunden man står

på. Utvecklingsdokumentet är tänkt som hjälp på vägen: Vi blickar bakåt, ser på nu-et och går därefter vidare.

”Vår kyrka – vi växer tillsammans”, riktlinjerna för fostran 2015 godkändes av Kyrkostyrelsen den 13 december 2011. Som bakgrundsmaterial användes framtidsredogörelsen för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Kyrkan 2020, och Mission, vision och strategi 2010 för barn- och ungdomsarbetet inom Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Gud är. Livet är nu. Kärleken rör.

Kyrkans alla grundläggande uppgifter – fostran, förkunnelse, mission och tjänst – hör till församlingens liv och verksamhet. Riktlinjerna för kyrkans fostran gäller uttryckligen den grundläggande fostrande uppgiften och har inte dragits upp med utgångspunkt i arbetsområdets eller verksamhetsformernas perspektiv. Fostran betraktas ur ett uppväxtperspektiv, inte ur fostrarens eller organisationens. Fostran är allt det som möjliggör och stöder växandet.

Foto: Alpo Syvänen.

Utvecklingsdokumentet Unga i församlingen är mer konkret än riktlinjerna. Dokumentet tar upp principiella frågor men innehåller även praktiska aspekter och utvecklingsutmaningar. Utvecklingsdokumentet presenterar ändå ingen väg till ett framgångsrikt ungdomsarbete i framtiden och erbjuder inte heller några nya metoder. Dokumentet är inte avsett att sätta gränser för arbetet.

De temaområden som tas upp är sådana som arbetsgruppen har ansett vara viktiga i vår tid.

UTVECKLING SOM SVAR PÅ FÖRÄNDRINGAR

Utvecklingsarbete handlar om att ta emot förändringar. Trots att de grundläggande frågorna i församlingen är och förblir desamma, bör ungdomsarbetet genomföras på ett mångformigt sätt som sitter rätt i tiden.

Utveckling är proaktiv verksamhet. Det är att höra de unga, följa statistik och barometrar, läsa studier, diskutera med andra aktörer, följa sin tid. Det finns gott om aktuell ungdomsforskning som bara väntar på att man i utvecklingsarbetet ska ta tag i den.

Under de senaste årtiondena har det inte skett några egentliga förändringar i församlingarnas grundläggande ungdomsarbete. Fokus har åtminstone statistiskt sett legat på konfirmandundervisning, hjälpledarverksamhet, läger, skolsamarbete och samlande verksamhet. Av alla arbetsformer är konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten kvantitativt sett fortfarande grundpelarna i ungdomsarbetet, medan de övriga samlande verksamhetsformernas popularitet har sjunkit.

Kulturen och samhället har förändrats under de senaste decennierna. Har ungdomsarbetet till alla delar hängt med i utvecklingen? Har vi satsat alltför mycket på ett kort, konfirmand- och hjälpledarverksamheten?

Utveckling är att dra slutsatser och att vidta nya åtgärder innan man måste. I ett företag skulle man tala om produktutveckling och organisationsutveckling utifrån förändrade krav. Utan detta blir vilken verksamhet som helst kortvarig.

TILL ALLA SOM ARBETAR MED FOSTRAN

Detta utvecklingsdokument vänder sig till alla anställda och förtroendevalda i församlingen som arbetar med fostran, i synnerhet till dem som arbetar med de aktuella åldersgrupperna. Med utvecklingsdokumentet vill vi ge en bild av aktuella frågor för ungdomsarbetet och de barn och unga som arbetsområdet möter.

Ett annat syfte med utvecklingsdokumentet är att för våra samarbetspartner inom olika nätverk visa vilka frågor och visioner vi utgår från i arbetet bland unga i 2010-talets församlingar.

Dokumentets texter är grupperade i tre avsnitt. Det första granskar drag som karakteriserar ungdomen och förändringar i dessa drag och skissar upp ungdomsarbetets teologi. Det andra avsnittet går igenom ungdomsarbetets och ungdomsverksamhetens olika former och utmaningar i församlingarna. Det tredje avsnittet är en överblick över de centrala förändringarna och utmaningarna i ungdomsarbets omvärld.

ATT VARA UNG PÅ 2010-TALET

- Gränserna mellan barndom, ungdom och vuxendom har suddats ut.
- Många och motstridiga faktorer påverkar de ungas utveckling.
- De nya generationerna kommer från en helt annan kulturvärld än de vuxna som de möter.

Barnen "kan" inte längre vara barn sägs det, utan de skyndar mot ungdomen och vuxenlivet alltför tidigt. Även de utsuddade gränserna mellan andra livsfaser är föremål för diskussion: Gamla vill förbli unga, vuxna vill inte fastna i vuxendomen.

Ungdom förefaller ha blivit ett ideal i alla de övriga livsfaserna.

Enligt Kirsi Lallukkas avhandling "Lapsuusikä ja ikä lapsuudessa" såg merparten av alla under 12 år sig inte längre som barn: 6-12-åringarna ansåg inte att ordet barn beskrev dem själva utan tog avstånd från det på många sätt. Hela två tredjedelar av de 3-6-klassare som skrev om de goda och dåliga sidorna med den egna åldern uppgav att de helst skulle vara äldre än de är.

Kyrkans fostrande arbete vill skydda en lång barndom och en långsam utveckling, för det ser vi som det bästa för barnet. Till idealen i fostran hör ro att växa och en betoning av att alla under 18 år är barn. Detta förefaller strida mot vad barnen och de unga själva tänker om barndomen.

"Barn" tecknar sig i enkätmaterial som motsats till vuxen, som en inte-ännu-status präglad av många slags brister jämfört vuxenlivet. De intervjuade var mycket åldersmedvetna, vilket särskilt tog sig uttryck i en betoning av den egna åldern: Man får inte verka "barnslig" eller "försöka vara" äldre än man är.

Vilken ungdom?

Av alla åldersfaser är det i ungdomen man mest fokuserar på att söka efter sin identitet. Ungdomens identitetskriser är inga katastrofer. Till ungdomen hör en känsla av ofullständighet och osäkerhet, som båda är en del av utvecklingen.

En bra uppväxt får individen att känna sig som en djupt och starkt aktiv och levande medlem i sin gemenskap. Om man inte hittar sin identitet kan det leda till förvirrade roller, till att den unga inte känner sig själv och inte förmår göra sina egna livsval.

Ungdomen är en tid av individuella omvälvningar som gäller hela ens väsen, när barnet mognar till en unik kvinna eller man. Flickor och pojkar utvecklas i olika takt, deras problem är olika och förändras under ungdomsåren.

Den utvecklingspsykologiska forskningen hittar lagbundenheter i individernas liv, men samtidigt också de betydande skillnader som framkommer. Det finns inte enbart

en väg i livet som barnens och de ungas utveckling ska följa. Övergången mellan utbildning, arbetsliv och familjebildning kan ske i mycket olika takt.

I ljuset av modern forskning har hjärnans utveckling en överraskande stor betydelse i ungdomens omvälvningar. Ett svartvitt tänkande och svängningar i känslolivet hör ihop med biologiska förändringar i hjärnan. Hjärnans olika delar utvecklas i olika takt och långt in i vuxenåren. De färdigheter som hör samman med beslutsfattande och riskbedömning utvecklas sist.

Foto: Sinikka Ojala.

Vilken vuxenhet?

Ungdomstiden är glidande och individuell. Det finns inte heller några exakta gränser. I övergången från barn till vuxen ses den unga inte längre som ett barn, men inte heller som en vuxen.

Under det senaste seklet har ungdomstiden i västvärlden blivit allt mer utdragen. Man studerar allt längre, man blir ekonomiskt självständig i allt senare ålder. Den fysiska utvecklingen börjar allt tidigare. Populärkultur som idealiserar ungdomen har blivit allt vanligare.

Samtidigt har ungdomstiden även blivit kortare. I dag är ett av de ungas viktigaste mål att så fort som möjligt bli delaktiga av vuxenlivets möjligheter som till exempel egna pengar. De unga har även sådana problem med självkänslan som tidigare förefaller ha varit endast vuxnas problem.

År 2009 utreddes med hjälp av ungdomsbarometern Taidekohtia de ungas uppfattning om när man är vuxen. De intervjuade ungdomarna fick en lista med ett antal påståenden som knöt an till utvecklingen till vuxen. En del hörde ihop med den egna utvecklingen, en del med livshändelser.

Ansvaret för egna beslut ansågs vara ett av de viktigaste kriterierna för att vara vuxen.

Vid sidan av avslutad grundskola är den officiella myndighetsåldern 18 år en gemensam milstolpe för alla. Enligt ungdomsbarometern var den dock det minst viktiga bland de efterfrågade måtten på vad det är att vara vuxen. Endast en femtedel av ungdomarna upplevde det att man blir myndig som en definition på att man är vuxen.

Bland övrigt som sågs som tecken på att man är vuxen var att få barn. Samboende eller äktenskap är enligt de unga inte ett lika starkt vuxenmätt.

Fler än två av tre unga var beredda att definiera en person som försörjer sig själv som vuxen. Enligt de unga hör tanken på ansvar och oberoende ihop med att vara vuxen. I europeisk jämförelse flyttar de finländska ungdomarna hemifrån som relativt unga och denna ålder visar en sjunkande trend. Den överlägset viktigaste orsaken till att finländska ungdomar flyttar hemifrån är viljan att stå på egna ben.

Att bo för sig själv ger ökat ansvar och självständighet. Men det ökar också friheten, vilket är ett ideal som förknippas med ungdomen – inte med vuxenlivet.

Z-generationens inträde

För att beskriva de senaste generationernas särdrag används bland annat begreppen generation X, Y och Z.

Generationsdragen är generaliseringar och de drag som karaktäriserar en generation kan förekomma även i en annan. Dessutom finns det karaktäristiska utvecklingsdrag som gäller alla unga oberoende av generation. Samtidigt finns det motiverade skäl till att de olika generationerna skiljer sig åt eftersom den teknisk-ekonomiska miljö som formar deras liv och möjligheter utvecklas och förändras.

När generation X växte upp (cirka 1962–1978) krympte världen. Kommunikationerna ökade, interrailandet var vanligt. Studier utomlands blev allt allmänare. Karaktäristiskt för yrkeslivet var tydliga arbetsuppgifter, entreprenörskap och förtroende för chefen. Grupptillhörighet och fast anställning skapar hos denna generation en känsla av trygghet.

Generation Y som till stor del växte upp under recessionsåren (födda på 1980–1990-talet) har nyligen gjort sitt inträde på arbetsmarknaden. En stor mängd alternativ, materiellt välstånd och datanätens växande omfång har omgivit denna generations uppväxt. De frågar: Vad ger det här mig? Varför ska jag göra det här? Utgångspunkten är de egna behoven och intressena.

Familjens bakgrund har inte varit avgörande för Y-generationens framtid. Den bygger sin identitet på egna val: utbildning, yrke, intressen, konsumtion. Samtidigt blev en avsevärd del av familjerna inte delaktiga av det ekonomiska uppsvinget efter recessionen och de nya möjligheterna, och många av barnen till dessa familjer har nu svårigheter som unga vuxna.

Den nyaste av alla är generation Z (födda på 1990–2000-talet). För denna första faktiska nätgeneration har internet och digital utrustning funnits under hela deras liv. En stor del av livet är förknippat med den virtuella världen, som för dessa unga är en lika verklig och värdefull social miljö som de övriga.

För Z-generationen har tid och plats fått en ny betydelse. Sakerna ska hända snabbt, annars blir de frustrerade. För nätungdomarna är allt öppet och genomskinligt. De vill själva agera öppet och vara aktiva användare.

Hos företagen söker Z-generationen ärlighet, öppenhet och värden. Varumärken är viktiga, samtidigt som de ungas tankevärld avspeglar en accentuerad individualism.

En krympande värld ger den nyaste generationen en naturlig tolerans. För många unga är kulturell mångfald vardag. Dessa unga har vuxit upp under en tid av ekologiska utmaningar och terrorism, men de är hoppfulla, önskar sig frihet och upplever att världen ligger öppen för dem.

Dagens ungdomsarbete bör söka sina möten med Z-generationens vardag, värden och frågeställningar just där de unga lever och agerar.

- ... församlingen skulle försöka möta den nya generationen på ett genuint sätt och på dess egna villkor – vilka möjligheter kan det öppna upp för arbetet?
- ... den verksamhet som församlingen erbjuder inte skulle utgå från exakta ålders- eller könsgrenser, utan de anställda skulle vara beredda att se sitt arbetsfält i ett bredare perspektiv?
- ... man i församlingens verksamheter och frivilligverksamhet särskilt skulle uppmärksamma växelverkan och mötet mellan generationerna?

UNGDOMSARBETETS TEOLOGI

- Ungdomsarbetets teologi innebär att de ungas uppväxtfrågor granskas i förhållande till kyrkans tro.
- På vilket sätt kommer församlingens grundläggande uppgifter – förkunnelse, tjänst, mission och fostran – till uttryck i en ung församlingsmedlems liv?

Ungdomsarbetets teologi granskar kyrkans gemensamma tro ur ungdomens perspektiv. Med andra ord är ungdomsarbetets teologi till sin karaktär kontextuell och utgår från de ungas verklighet. Kontextualitet innebär att de unga i kyrkans liv kan känna igen bekanta element i texter, handlingar och varande.

De anställda gör hela tiden teologiska val om till exempel vilka sånger som sjungs och vilka som inte sjungs, vilken typ av språk och humor som gynnas, vilken slags olikhet som tolereras. Teologiska betoningar och skillnader är inte farliga, men teologisk likgiltighet är det.

De fostrande uppgifterna i arbetet med de unga förblir desamma över åren, men varje generation utmanar ungdomsarbetets teologi med sina egna prioriteringar.

Z-generationens letande efter ärlighet, öppenhet och värden karaktäriseras av ett snabbt tempo och sker ofta i en virtuell miljö. För församlingarnas ungdomsarbete öppnar detta nya möjligheter att bygga upp en kristen gemenskap med växelverkan, flerstämmighet och kulturell mångfald, både virtuellt och ansikte mot ansikte.

Församlingens grundläggande uppgifter och de unga

Riktlinjerna för fostran i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland fram till 2015 konstaterar att kyrkan har fyra grundläggande uppgifter: fostran, förkunnelse, mission och tjänst. Var och en av dessa utförs i all verksamhet i församlingarna.

Församlingarna utmanas bedöma sin verksamhet utifrån hur de grundläggande uppgifterna genomförs.

Församlingarnas verksamhet bland barn och unga har närmast utgjorts av stödet för kristen fostran. Församlingens kompetens inom diakoni, mission och förkunnelse har inte på samma sätt utgjort kärnan i ungdomsarbetet.

Församlingens verksamhetsformer bland de unga har allt oftare beskrivits just som fostran. Användningen av termen är befogad, men om man inte vid sidan av fostran även talar om kyrkans övriga grundläggande uppgifter eller om man överhuvudtaget inte närmar sig fostran via de övriga grundläggande uppgifterna riskerar man att förståelsen av de ungas medlemskap i församlingen smalnar.

Fostran

Församlingarnas ungdomsarbete bygger traditionellt på tre pelare: hemmens religiösa fostran, skolornas religionsundervisning och dopundervisningen som den unga har fått genom församlingens arbete med familjer, småbarn och skolbarn.

Ungdomsarbetet stöder den utveckling som inleds i barndomen. Bland ungdomarna finns det dock allt fler som i barndomen har fått endast lite eller inget stöd för sin kristna utveckling. De som arbetar med unga i församlingarna måste under de kommande åren ställa sig frågan hur detta ska uppmärksammas i konfirmandun-

dervisningen, hjälpledarverksamheten och annan verksamhet som stöder de ungas uppväxt.

När man i konfirmandundervisningen utgår från de ungas livssituation kan kyrkans övergripande uppgift att fostra bli verklighet, när vi vid sidan av kunskapen fokuserar på mötet med det heliga och reflektion över livet och tron utgående från de ungas premisser.

Det är viktigt att knyta konfirmandundervisningens innehåll och lägerliv till de ungas vardagsverklighet. Konfirmandundervisningen får inte bli en främmande ö mitt i ungdomen. Om de unga då första gången besöker kyrkan behövs pedagogik och lämpliga metoder redan bara för att få dem att känna sig hemma i kyrkan.

Det allt större underskottet i kristen fostran skapar ett tryck på att läppa bristerna i samband med just konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten. Men redan längden på konfirmandundervisningen visar att man inte där kan fylla ett behov som uppstått under femton års tid.

Den samlande verksamheten och det uppsökande arbetet för att stödja uppväxten i ungdomsåren har djupa rötter i evangeliets kärna. I bästa fall erbjuder den samlande verksamheten de unga en trygg uppväxtmiljö där de om och om igen blir mötta och får uppleva villkorslös acceptans. Det uppsökande arbetet å sin sida ger samma upplevelse av att bli mött och accepterad oberoende av om aktören och medvandrarerna i detta fall är en anställd eller en församlingsmedlem som är insatt i uppgiften.

Att stödja en ung människas växande innebär att man hjälper den unga att växa till sitt rätta jag, till att bli den människa som Gud har skapat honom eller henne till. Trots att växandet kan hämmas eller försvåras finns möjligheterna kvar hela livet igenom.

Förkunnelse

Även om utgångspunkten i arbetet med de unga i huvudsak är kristen fostran finns även förkunnelseperspektivet alltid med. Evangeliet finns till för alla. Evangeliet förkunnas i allt som församlingen gör eller inte gör, säger eller låter vara osagt. Församlingen är också en gudstjänstgemenskap. En ung människa som deltar i församlingens böneliv eller gudstjänst går in i en gemenskap där han eller hon har möjlighet att möta det heliga.

Trots att förkunnelsen är den heliga Andens arbete, en enkelriktad nådens förkunnelse, är den dock alltid även en dialog: Gud talar till människan och människan svarar. Ur denna känsla av att bli älskad öser man kraft till möten med andra människor.

De senaste åren har för församlingarnas ungdomsarbete inneburit övergång till en ny tid. De sociala medierna har blivit en av de ungas vardagsmiljöer. Detta utmanar bland annat synen på tron som auktoritär förkunnelse.

Förändringen leder till dialog där den som förkunnar evangeliet och den som tar emot är jämställda i förhållande till varandra och Gud.

Samtidigt bör man hjälpa de unga att hitta vägen till församlingens gemensamma gudstjänster. Risken finns att de unga bildar en församling inom församlingen om

man inte medvetet bygger upp kontakten till den övriga församlingen – och om inte den övriga församlingen medvetet skapar kontakter till de unga.

När man vill skapa ett mångsidigt gudstjänstliv och ge möjlighet att stilla sig och möta det heliga tillsammans med den övriga församlingen krävs resurser och mod att göra saker och ting på ett nytt sätt.

Utmaningen är att bygga upp en gudstjänst tillsammans med de unga på deras eget språk och av element som de känner sig hemma med. Musiken blir ett slags "teologisk handbok för unga", taizésånger, moderna lovsånger eller annan musik som man lokalt tagit till sig – redan genom valet av musik för gudstjänsterna kan man öppna eller stänga dörrar.

Förkunnelsen öppnar dörren till delaktighet i församlingen: de anställda, frivilligarbetarna, de förtroendevalda och församlingsmedlemmarna blir tilltalade av Gud på ett jämställt sätt. Alla är på samma sätt föremål för Guds kärlek och som medlemmar i Kristi kyrka ansvariga aktörer i förhållande till varandra. Det här är utgångspunkten i allt, även i den kristna verksamhet som vänder sig till unga.

Mission

Det naturligaste sättet att inkludera missionen i församlingens ungdomsarbete är att ta det via missionsfostran. Evangeliets uppmaning "gå ut och gör" förstås som en uppmaning att hjälpa de unga att se arbetet på missionsfälten som en del av församlingens och kyrkans väsen.

Det har gjorts väldigt lite för att sporra de unga att förmedla evangeliet i sin näromgivning. Ändå är detta en uppgift för alla kyrkans medlemmar, även de unga. De borde ses som missionärer i sin livsmiljö och uppmuntras till det. De sociala medierna har gett möjligheter att göra detta i vardagen.

Inom ungdomsarbetet är det viktigt att tänka på hur missionsarbete kan bedrivas inte bara i fjärran länder, utan också på nära håll. Hittills har majoriteten av de unga varit medlemmar i kyrkan eller döpta. Situationen har dock förändrats och förändras hela tiden. Bland oss finns allt fler barn och unga som inte är döpta och som inte hör till kyrkan.

Församlingarna måste söka kanaler och sätt att kalla odöpta ungdomar till medlemmar i Kristi kyrka och även förbättra färdigheterna till mångkulturellt ungdomsarbete. Majoriteten av invandrarna är kristna, men bland dem finns många som till exempel på grund av språket inte hittar någon församlingskontakt.

Det traditionella missionsarbetet, arbetet utanför det egna landets gränser, utmanar oss att ställa frågan vad delaktigheten i en världsvid kyrka betyder för ungdomsarbetet.

De unga lever på många sätt i en global verklighet där de i realtid får veta om händelser som inträffar även långt borta. Oron över skapelsens framtid, fred mellan folken och den ojämna fördelningen av välfärden hör också till de ungas vardag. Den kristna trons särskilda gåva till en växande ung människa är hopp och den möjlighet som detta ger att göra världen mer rättvis.

Tjänst

Tjänsten, diakonin, möter de unga mest omedelbart i det uppsökande arbetet. Det uppsökande arbetet inriktar sig på ungdomar som marginaliserats i samhället och som bemöts, hörs och stöds med respekt för deras självständighet och självbestämmanderätt. Enligt den kristna människosynen är var och en lika värdefull och ska därför också bemötas enligt detta.

Det uppsökande ungdomsarbetet framhäver att en ung människa är subjekt i sitt liv. Den uppsökande personen, en anställd eller en frivilligarbetare, öppnar möjligheter för unga som ännu inte har några. Det uppsökande arbetet försöker minska skadorna och stödja möjligheterna så att de unga kan hitta motivation och resurser att förändra sitt liv i en önskad riktning som är bra för dem själva.

De unga behöver församlingens stöd i olika kriser. Stödet behöver inte alltid vara stöd av en vuxen. Ibland kan man få det bästa stödet i en kamratgrupp. Andra lågtröskelverksamheter vid sidan av kamratgrupperna är olika webb- och telefon-tjänster för ungdomar.

De unga är dessutom själva kallade att tjäna – även ungdomar som får stöd kan vara med och hjälpa och tjäna andra. Just i församlingens verksamhet bör det finnas rum även för kamratstöd trots att detta kräver mer tid och arbete av de anställda.

Den senaste ungdomsbarometern visar att ungdomarna är beredda att utföra i synnerhet sådant frivilligarbete där man hjälper människor med olika problem. Z-generationens snabba livsstil utmanar dock den traditionella diakonin där man ofta förbinder sig till flera års frivilligarbete. Ett tjänande perspektiv kan å andra sidan hjälpa de unga att förstå att det ibland behövs en livslång, ständig, långsamt framskridande kamp för det goda.

TÄNK OM

- ... vi skulle se församlingen som en grupp bestående av alla församlingsmedlemmar, inte enbart som en grupp av anställda och aktiva?
- ... vi i församlingen skulle tala ett språk som de unga förstår och bättre skulle ta hänsyn till Z-generationens utbildning och den allmänbildning och kunskap de har fått via medierna?
- ... vi skulle uppmuntra de unga att genom deltagande omforma församlingen och påverka strukturer och traditioner? Och tänk om vi också skulle ta dem på allvar?

ARBETET OCH VERKSAMHETEN BLAND UNGA I FÖRSAMLINGARNA

- Ungdomsarbetet borde fokusera mer på ålder än på verksamhetsområde.
- Gränsytorerna mellan flickors, pojkars och ungdomars församlingstillhörighet förenar verksamhetsområdet för fostran.
- Uppväxtcykeln går från barndom mot vuxendom. För att barnen och de unga ska få rätt stöd för en starkare kristen identitet bör man i verksamheten ta hänsyn till de särskilda behov som hör ihop med åldern, men det får inte leda till att arbetet blir avgränsade separata delar.

Församlingarnas ungdomsarbete avser ofta ungdomsarbetet efter konfirmationen, i huvudsak med unga i åldern 15–17. Före det är de konfirmander och före det flickor, pojkar och barn.

I det här utvecklingsdokumentet reflekterar vi över hur man inom kyrkans olika former av ungdomsarbete kan stödja både unga i konfirmandåldern och lite yngre och äldre ungdomar och unga vuxna att växa som församlingsmedlemmar. Vi försöker reflektera över ungdomsarbetet snarare som en fråga om åldersgrupp än som en fråga om ett verksamhetsområde. Det gör man så småningom även ute på fältet. Av kyrkans senaste fyraårsberättelse framgår att nästan en femtedel av församlingarna redan organiserar sitt arbete på annat sätt än enligt verksamhetsområde.

I arbetet bland ungdomarna räcker det inte heller enbart med att se till åldersgruppen. De unga och ungdomskulturen är uppdelade i mycket varierande grupper. Ungdomar i samma ålder skiljer sig åt till exempel genom familjerelationer, familjeformer och familjesituationer. Intressen, normer och beteendekoder varierar mycket mellan olika grupper. De anställda måste ha gedigen och aktuell kunskap för att arbetet ska kunna genomföras framgångsrikt.

Framgången mäts mestadels kvantitativt i kyrkans och församlingarnas verksamhetsberättelser. Bedömningen fokuserar på statistik och siffror, till exempel antalet träffar. Att möta den unga ålderklassen är dock en annan sak än att möta en enskild ung person i hans eller hennes egen livssituation, mitt bland frågorna, problemen och förhoppningarna. Den största uppmärksamheten i utvecklingen av ungdomsarbetet ska därför fästas vid kvaliteten på träffarna och inte på antalet.

UPPMÄRKSAMHET PÅ ALLA ÅLDERSKLASSER!

Enligt statistiken över församlingsarbetet finns det två åldersgrupper som inte nås av arbetet bland barn och ungdomar: unga under konfirmandåldern och över hjälpledaråldern.

De anställda bedömer att klubbar för flickor och pojkar, läger, utflykter och scouting mest lockar barn i åldern 7–10 år. Man vet att församlingarna under de senas-

te 30 åren allt sämre har nått ut till 10–14-åringarna. I och med att gränserna mellan barndom och ungdom suddas ut, fritidskulturen förändras och den teknologiska miljön utvecklas har det varit utmanande att hitta nya metoder. Framgångarna har varit lokala.

Församlingarna har sällan en tydlig modell för hur ungdomar över 18 år kan fortsätta med sin församlingskontakt. Man har utvecklat verksamheten för unga vuxna, men det har funnits åtminstone två problem. För det första är fokuseringen på aktiviteter inte nödvändigtvis attraktiv, för det andra är unga vuxna vad gäller livssituation en avsevärt mer heterogen och svårnådd grupp än flickor, pojkar och unga.

Utveckling tar sikte på framtiden. Man försöker hitta lösningar på problematiska frågor. Den verksamhet som nu löper bra utvecklas för att vara framgångsrik även senare.

Arbetet ska utvecklas genom lyhördhet för de ungas föränderliga livssituation och kultur. Man måste vara beredd att avstå från tidigare utarbetade planer och förändra innehållet i verksamheten om den inte längre svarar mot behoven.

Rätt stöd för de ungas delaktighet förutsätter att arbetsstrukturerna ses över och omformas. Organiseringen av arbetet, de anställdas tänkesätt och arbetssätten behöver ändras. De anställda innehar en nyckelposition: antingen skapar de eller låter bli att skapa ramar för de ungas delaktighet i församlinglivet.

UNGDOMSARBETET I LAGSTIFTNINGEN

I finländsk lagstiftning finns föreskrifter som reglerar ungdomsarbetet (ungdomslagen, barnskyddslagen, grundlagen, kommunallagen, kyrkolagen och föreningslagen). FN:s konvention om barnets rättigheter, som Finland har ratificerat, är också viktig för ungdomsarbetet.

Grundlagen föreskriver att barn under 18 år ska bemötas som jämlika individer och ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

Ungdomslagen, som omfattar alla under 29 år, reglerar ungdomsarbetet och ungdomspolitik. Dessutom behandlar lagen hörandet av unga, deras delaktighet och sätt att påverka. Genom en ändring från 2011 reglerar lagen även det sektorövergripande samarbetet som gäller unga. Nätverkets uppgift är bland annat att med gemensamma metoder främja ett smidigt informationsutbyte mellan myndigheterna i anordnandet av service för unga.

>>>

Barnskyddslagen gäller barn under 18 år. Parallellt med korri-gerande barnskydd reglerar lagen det förebyggande barnskyddet, dit även ungdomsarbetet hör. Med förebyggande barnskydd avses problemförebyggande arbete och frivilligarbete av olika aktörer till stöd för barns och ungas uppväxt.

Kyrkans definierar ungdoms-arbetet som en del av det kristna fostrande arbetet. Enligt kyrkolan- gen och kyrkoordningen hör det till församlingens uppgifter att sør-ja för den kristna fostran och un- dervisningen.

Kyrkolagen och kyrkoordning- en hänvisar inte direkt till ung-

domsarbetet, men kyrkans förvaltningsbeslut som till exempel modellinstruktionen för det fost- rande arbetet inom församlingens barn- och ungdomsarbete och mo- dellinstruktionen för ungdomsar- betsledaren bygger på kyrkolagen och förpliktar församlingen och dess anställda. De anger även upp- gifterna och arbetets inriktning för ungdomsarbetare.

Även kyrkans strategi för spe- cialungdomsarbetet, godkänd av Kyrkostyrelsens plenum, och kyr- kans mission, vision och strategi för barn- och ungdomsarbetet har angett riktningen och definierat ungdomsarbetet.

Det samlade ungdomsarbetets grundpelare: konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten

- Stannar församlingens samlade verksamhet vid konfirmandundervisning och hjälpledarverksamhet? Får de unga en bild av församlingen som en skola eller som ett hem och en gemenskap?
- Konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten behöver utvecklas målmedvetet för att de ska kunna bevara sin ställning som en stark del av ungdomskulturen.

Ett särdrag i den finländska konfirmandundervisningen är att den ordnas som läger. 94 procent av all konfirmandundervisning har en lägerperiod. Många av de euro- peiska kyrkorna har på 2000-talet utvecklat sin konfirmandundervisning efter fin- ländsk modell.

I vår konfirmandundervisning ingår på ett trovärdigt sätt teologi och praxis, för- ståelse av ungdomskulturen och kyrkans tradition samt tro och kärlek. I undervis- ningen finns det en dialog mellan de ungas livsfrågor, kyrkans gemensamma tro och det andliga livet.

Exakt lika många flickor och pojkar deltar i konfirmandundervisningen. Det tor- de samtidigt vara den enda finländska institution där flickor och pojkar tillsammans och tryggt kan ta upp frågor om kön och sexualitet under vuxen ledning på ett ung- domsorienterat sätt. Till exempel en skolklass är sällan en tillräckligt trygg miljö för att klä känslor, rädslor och förhoppningar i ord.

I vår kyrka har det funnits gott om anställda som älskar konfirmandundervisning- en och forskningen har gett oss mångsidig och aktuell information om den. Konfir- mandundervisningsplanen 2001 förankrades med hjälp av kollegiala utbildare, vilket var pedagogiskt värdefullt och visade respekt för församlingarnas kompetens.

Allt sedan 1950-talet har det funnits hjälpledare med i konfirmandundervisning- en. Tillsammans med lägerformatet har hjälpledarverksamheten bidragit till en ung- domlig, interaktiv och öppen atmosfär. Hjälpledarverksamheten växte under hela 2000-talet. År 2011 deltog 25 082 unga i hjälpledarverksamheten och 15 899 var själva hjälpledare.

VAD UTMANAR KONFIRMANDUNDERVISNINGENS STÄLLNING PÅ 2010-TALET? Ungdomskulturen förändras. Det är inte längre en självklarhet att delta i konfirmand- undervisningen. Att stärka den tro man blivit döpt till är vanligtvis inte de ungas pri- mära syfte med skriftskolan.

Atomisering betyder en kulturell splittring. En stor majoritet av de unga fören- as endast av att de snabbt tagit till sig ny teknologi. Hemmets, släktens och skolans fostrande insats har avtagit. De unga bildar större grupper endast sporadiskt, och fostrarna kan inte som tidigare förutse hur, var och varför ungdomsgrupper uppstår. Samtidigt är längtan efter gemenskap brännande (även) hos de unga.

Välståndssamhällets märkliga paradox är att den relativa välfärden resulterar i pa- tologier, där de extrema ytterligheterna är skol- och familjetragedier. De regionala skillnaderna ökar och framhävs. *Polarisering*, det vill säga att synsätt och bedömning- ar tillspetsas till ytterligheter, syns som en tillspetsning av hela kulturen. Offentlighe- ten som når överallt föder motsatsförhållanden och tillspetsningar. Att till exempel meningsfullt koppla samman evolutionen och skapelseberättelsen är en svårare tan- ke för vanliga unga än det var tidigare.

Privatisering tar sig uttryck i svårigheten att förbinda sig, ta hänsyn till andra, de- la med sig och respektera auktoriteter. De unga får modellen av vuxna som inte bär vuxenansvar. Skriftskolan är måhända en oas mitt i den kommersialism världen ge- nomsyras av, men kyrkan ses som en serviceinrättning vid sidan av övriga.

Atomiseringen, polariseringen och privatiseringen skapar tillsammans en kultur av "oförutsebarhet". Tidigare frågade man "Vad ska det bli av det här barnet?". Nu är frågan "Var är våra unga?" och "Var hamnar vi med dessa ungdomar?".

Det som på 1990-talet hörde till specialungdomsarbete är ungdomsarbetets vardag på 2010-talet. Välmåendet och illamåendet hopar sig. I en vanlig konfir- mandgrupp möter man inlärningssvårigheter, anorexi, depression, ensamhet, läke- medels- och drogmissbruk, men å andra sidan även översnälla ungdomar som har skyddats mot allting. Alltför många föräldrar till unga i en helt vanlig grupp vet inte var deras ungdomar tillbringat veckoslutskvällarna.

Förändringar i värderingar och livsstil sker mycket snabbt. Konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten måste nu på allvar och med känslighet svara på utmaningarna inom sexualundervisningen – de ungas uppväxtmiljö i detta avseende är mycket annorlunda än för bara ett decennium sedan.

En åldersklass har knappt hunnit konfirmeras innan man tar itu med postningen och skolinformationen till följande årsklass. Varje skriftskola kräver mycket av de anställda och många har flera om året.

Systemet flexar endast när det måste. Vi har fastnat i vår egen styrka när vi hoppar över lägren för 7–14-åringar och låter konfirmandundervisningen ta nästan alla resurser.

Man kan inte i det oändliga ge de unga näring för växandet genom att om och om igen återgå till konfirmandundervisningens värld. Några av de unga växer till ansvarsbärare för lägren, men majoriteten bör nu erbjudas något annat.

VAD BEHÖVER VI GÖRA NU?

Inom hela det fostrande arbetet ordnas allt färre och kortare läger, och på en del ställen ser man kortare lägerperioder som ett meningsfullt sätt att spara. Att hålla fast vid konfirmandundervisningens ställning förutsätter dock en starkare satsning på lägerarbete i utbildningen av anställda, resurstilldelningen för verksamheten, byggandet och reparationerna av fastigheter samt i de vardagliga valen i arbetet.

Konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten går hand i hand. Ingendera är stark utan den andra. En fjärdedel av församlingarna har trots det ingen lokal konfirmandundervisningsplan och ofta ligger ansvaret för hjälpledarverksamheten enbart på ungdomsarbetet.

På vilket sätt kan vi skapa förutsättningar för att den lokala planen för konfirmandundervisningen och hjälpledarutbildningen och upplägget av hjälpledarverksamheten görs tillsammans runt samma bord? Gemensam lansering och resurstilldelning och gemensamt genomförande har stor betydelse.

Inom församlingarna håller sig verksamhetsområdena allmänt taget snävt inom sina gränser. I bästa fall medverkar anställda inom arbetet med barn och 7–14-åringar, specialungdomsarbetet, diakonin och kyrkomusiken på ett mångsidigt sätt i konfirmandundervisningen och samtliga anställda bidrar med sin egen expertis. Det finns goda erfarenheter av mångprofessionellt teamarbete, men församlingsarbetets strukturer stöder inte ett sådant arbetssätt.

De praktiska frågorna om konfirmandundervisningen och ungdomsarbetet blir aktuella även vid församlingssammanslagningar. Olika praxis hamnar lätt på kollisionkurs trots att det borde finnas gemensamma principer för både konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten.

De anställda som arbetar med konfirmandundervisningen känner inte alltid till innehållet i skolans religionsundervisning och de ungas kunskaper underskattas lätt.

Konfirmandundervisningsreformen har framhåvt dopundervisningen, men nattvardsundervisningen borde ses som lika viktig. Under konfirmandundervisningen lär man sig känna nattvarden i synnerhet genom att delta i den flera gånger. Konfirmandundervisningen kan ses som ett halvårslågt förrättningsamtal inför konfirmationen.

Enligt konfirmandundervisningsplanen bör de unga tillsammans med föräldrarna inkluderas i planeringen av konfirmandundervisningen. Så går det mycket sällan till och det görs närmast som en formsak.

Man använder sig också ganska sällan av andra frivilliga än hjälpledare. Vi har många aktiva seniorer som kunde fungera som mor- och farföräldrar för konfirmanderna. Många generationer tillsammans kunde vara något verkligt stort och en styrka att räkna med!

Konfirmandundervisningen har gott rykte, men engagemang i en långvarig verksamhet är krävande för många unga och deras föräldrar. Genom god information och kommunikation i synnerhet i skolorna och på ungdomsgårdarna kan man fortfarande påverka, men om fem år kan det vara för sent.

... alla församlingar skulle utarbeta en lokal konfirmandundervisningsplan och de lokala planerna för konfirmandundervisning och hjälpledarutbildning skulle tas fram samtidigt och kring samma bord?

... hjälpledarna skulle bemötas som individer och inte i första hand som flickor och pojkar?

... det skulle vara möjligt för hjälpledarna att bära ansvar även utanför den egna församlingen till exempel via en hjälpledarbank?

Foto: Alpo Syvänen.

UNDVIK DETTA I HJÄLPEDARSTRUKTUREN

HJÄLPEDARNA ÄR FLICKOR i gymnasiet vars färdigheter ungdomsarbetet accentuerar: Man pysslar, sjunger, samtalar och sitter tysta, men sysslar mycket lite med spel och apparater som pojkar gillar. Det har skapats en uppfattning att tron endast är något för dem som lyder de vuxna, har minst ett visst medeltal och uppför sig passande. Avvisar man manlig kultur och en manlig livsstil avvisar man samtidigt pojkarna.

ENDAST PERSONER SOM HAR EN STARK TRO ÄR HJÄLPEDARE. Trons monopol har getts till en inåtvänd minoritet och det finns inte rum för sådant som inte är färdigt. En ung människa ska kunna visa fram en färdig tro som även en präst skulle vara stolt över. En hjälpedarstruktur av detta slag signalerar att alla människors tro inte tas på allvar eller att församlingens anställda inte genuint kan möta dem som trots allt utgör majoriteten av församlingsmedlemmarna.

HJÄLPEDARNA ÄR INTE INTRESSE-RADE AV ANDLIGA FRÅGOR. Om hjälpedarna vill komma på läger men inte ens av solidaritet är intresserade av det kristna innehållet kan man fråga sig om de behövs för annat än för att försköna statistiken?

BLAND HJÄLPEDARNA FINNS INTE FÖRRA ÅRETS KONFIRMANDER, utan hjälpedarkåren på lägren är erfaren och duktig. Man kan fråga sig om inte församlingens ungdomsarbete borde acceptera livets ofullständighet. Hjälpedarna kunde vara levande exempel på att man i församlingarna accepterar ofullständighet och bristfällighet, och konfirmanderna märker att de har en plats i församlingen redan nu och inte först efter några år och många utbildningar.

HJÄLPEDARNA UTGÖRS ENDAST AV UNGA OCH FÖRSTAGÅNGSLEDARE. Det är endast en mellanfas att vara hjälpedare. Det är någonting som är fel i församlingens ungdomsverksamhet eftersom den inte lockar till långvarigt engagemang.

DE SOM HAR NÅGON ANNAN TIDSKRÄVANDE HOBBY ÄR INTE HJÄLPEDARE. Hjälpedarverksamheten har gjorts till en särskild församlingsdygd som stöder vuxnas uppfattning om att det finns en särskild art av församlingsmänniskor. Det finns inte rum för vad Luther kallar "människor med världslig kallelse".

Ungdomsarbetets alla resurser går åt till att ordna konfirmandundervisning och hjälpedarverksamhet.

Uppsökande arbete. Stöd för de ungas församlingsmedlemskap

I det uppsökande ungdomsarbetet möter man församlingsmedlemmarna i skolor och fritidsverksamheter, på arbetsplatser och på nätet. Det väsentliga är att man möts på platser och i situationer där de unga redan finns och där man inte försöker samla dem någon annanstans.

Metro- eller järnvägsstationerna, lekparkerna och köpcentren är platser där unga fördriver tiden och de erbjuder möjligheter att träffa bekanta och lära känna nya människor. Att vara tillsammans med vänner, sitta, prata och gå runt, bara chilla, är en väsentlig del av många ungas fritid – uttryckligen den tid som är fri från organiserad verksamhet. Social samvaro är det viktigaste.

Foto: Hannu Keränen.

Att vara i rörelse är vardag för unga och unga vuxna. De kan utan problem bo på en ort, studera på en annan och ha ett fritidsintresse på en tredje. När de möter en församlingsanställd betyder det egentligen ingenting i vilken församling man råkar vara skriven. När man fördelar de anställdas, förvaltningens och de förtroendevaldas resurser för det uppsökande arbetet är det viktigt att förhålla sig flexibel till församlingstillhörighet och tanken på en egen församling.

ARBETE PÅ GEMENSKAPERNAS VILLKOR

Genom att ge sig ut bland människorna utmanar man den traditionella uppfattningen om en församling som möts i en kyrksal. Kyrkan är ingen avskild ö i samhället, utan finns där dess medlemmar är. Delaktighet kräver ingen organiserad verksamhet, utan det uppsökande arbetet skapar öppningar för en bredare gemenskap. Att vara kristen är mer än en hobby.

Det uppsökande arbetet bygger inte på tillfälligheter utan är målinriktat, planerligt och högklassigt ungdomsarbete där verksamheten koncentreras till betydande center. Jourverksamheten, om man beslutar ordna sådan, ska vara regelbunden och tillgänglig.

Uppsökande arbete bygger på att man ger av sin tid, är närvarande och lyssnar, vilket stärker andra människors känsla av att vara betydelsefulla och unika. Kyrkan har inte med sig färdiga svar i gemenskapen utan finns på plats med frågan "Hur mår ni?" och "Vad vill ni?". När församlingens anställda eller frivilliga möter unga människor i deras omgivning finns de till för de unga.

Uppsökande ungdomsarbete görs på den gemenskaps villkor där man finns. Det innebär vardaglig närvaro som präglas av kristna värderingar, inte ett förkunnande arbetsgrepp eller mission. I stället för att välja lösningar eller sida tryggar församlingens anställda möjligheter för de unga att vara och växa i fred. Förtroende för den anställde skapas av en kombination av två faktorer, dels att personen representerar kyrkans och tjänstens långa tradition, dels av att personen har förmåga att sätta sig in i den ungas villkor.

Kyrkans roll i förhållande till andra religioner och livsåskådningar är att skapa förståelse och rum för andliga frågor. Kyrkan talar på bred front om alla religioners existensberättigande och ser positivt på religionsfrihet. I bästa fall kan de anställda även verka som tolkar för religionen och kulturen.

- ... de anställda oftare skulle tillbringa dagarna i skolvärlden och på arbetsplatserna än på möten och kanslier?
- ... man genom att gå med i de ungas miljöer även kunde få de unga att då och då besöka kyrkan?
- ... man skulle minska på verksamhetsmodeller som leds av anställda? Tänk om man skulle skapa möjligheter för de ungas egen verksamhet genom att erbjuda samarbete, lokaler, experthjälp och utbildning?

De unga på nätet

Den unga digitala generationen använder apparater och nätet flexibelt och på ett annat sätt än vuxna. De är experter på användningen, vilket inte de äldre generationerna är. Att utgå från de unga är den enda möjligheten i arbete på nätet.

Nätvärldens kamratkommunikation och tillgången till information har förändrat de ungas värderingar och förhållande till auktoriteter och information.

Nätets sociala gemenskap är verklighet för de unga och inte sämre än att träffas ansikte mot ansikte.

Ungdomsarbetet utförs och man möter de unga även annanstans än i kyrkans lokaler. I allt högre grad utförs ungdomsarbete även på nätet. Nätarbetet blev vanligt på 2000-talet och grundade sig på ungdomsarbetets behov av kommunikation som utnyttjade gemenskaper och interaktivitet.

Medieforskare Mark Poster kallar den nuvarande tidsperioden "den andra medieåldern". Den första, masskommunikationens tidsålder, kännetecknades av envägs-kommunikation. En liten producentgrupp erbjöd information för en stor mängd konsumenter. Den andra medieålderns kommunikation präglas av interaktivitet och spridning. Alla som har tillgång till nätet kan välja informationen när man vill.

Dagens ungdomar har under hela sitt liv levt med datorer och internet. De flesta kan sägas höra till den digitala generationen. De äldre generationerna har i regel varit tvungna att lära sig använda datorer, internet och sociala medier först som vuxna.

De ungas världsbild har förändrats i och med nätet och de sociala medierna. Myn-dighetskommunikationen, som det ofta handlar om i kyrkans fall, står inte längre för någon absolut auktoritet. Den ifrågasätts och diskuteras.

Forskare Pertti Lappalainen har konstaterat att nätet förändrar både de sociala relationerna och den politiska verksamheten. Kamratrelationerna är ständigt närvarande i de sociala medierna och den gemensamma innehållsproduktionen ger mycket glädje och innehåll i livet. Å andra sidan kan även mobbning och ensamhet ta sig nya former på nätet.

I grupper som bildats på nätet kan man också informera, ta ställning och kämpa mot stora och annars otillgängliga makthavare som till exempel företag, staten och kyrkor.

NÄTET ÄR VERKLIGT FÖR DE UNGA

De ungas kunskaper och stödet för deras åsikter kommer framför allt från de sociala medierna. För närvarande är Facebook det mest populära i Finland, men nya medier tillkommer hela tiden.

För församlingarnas ungdomsarbete är det mest utmanande inte kommunikationsmedlen och användningen av dem, utan den fundamentala ändringen av tänkesättet bakom dem. De olika generationerna anlägger olika perspektiv.

Det är viktigt för de anställda att vara medvetna om vad internet betyder för de unga. För att man ska kunna utföra ungdomsarbete måste det anpassas till ungdomskulturen och dess fenomen. Först därefter kan man uppnå något i arbetet med de unga på nätet.

Nätet är framför allt ett kamratkommunikationens mecka. På nätet skapar och bedömer man ofta information och andra innehåll kollektivt. De traditionella webbsidornas betydelse minskar och de sociala mediernas kanaler ökar.

Nätet betyder för de unga bland annat kontakt med kompisarna, informations-sökning, spel, nedladdning av musik och videor och skötsel av olika ärenden.

Man diskuterar, gör nya bekantskaper, bildar grupper, kommer överens om träffar och gör allt det på nätet som även annars hör livet till. Nätet är ingen virtuell värld utan en utvidgning av omvärlden. Det utmanar församlingsgränserna och möjliggör ett identitetsbygge oberoende av den lokala församlingen.

De gemenskaper som uppstått på nätet eller som enbart verkar där kan för de unga vara av lika stor betydelse som vilken annan gemenskap som helst. Med hjälp av dessa grupper kan en ung människas världsbild, värderingar och normer utvecklas via en socialiseringsprocess, då den unga söker stöd för ett självständigt liv i grupper och kontakter utanför familjen.

De ungas uppfattningar om gemenskap påverkas således inte längre av traditionella krav på ett gemensamt fysiskt rum där gemenskapens medlemmar möter varandra ansikte mot ansikte. (Joensuu 2007)

UNGDOMSORIENTERAT ARBETSGREPP PÅ NÄTET

Liksom i ungdomsarbetet i allmänhet behöver arbetet på nätet greppas med de unga som utgångspunkt. De unga måste få välja tid och rum där man möter dem på deras egna villkor.

Möten på nätet är även förknippade med anonymitet, något som ger en speciell möjlighet att stödja de unga i deras växande. Om vissa saker är det lätt att tala med en vuxen helt anonymt och utan risk att bli identifierad varken på eller utanför nätet. Det är annat när man använder pseudonym eller namn.

Ungdomsarbetets uppgift är att stödja de unga att växa till vuxna och självständiga människor genom att i deras liv skapa möjligheter till starkare delaktighet och deltagande. Här behövs den professionella kompetensen också på nätet.

Nätdiskussionernas snabba tempo, den annorlunda vokabulären samt oberoendet av tid och rum kan dock kännas förvirrande för de anställda. Det är också onödigt att försöka ge sig ut för att höra till den digitala generationen. Att erkänna detta faktum hjälper vidare även i dialogen.

Arbete på nätet som riktar sig till unga kräver framför allt lyhördhet för förändrade situationer och beredskap att svara på de ungas behov och erbjuda dem rum och möjligheter till verksamhet.

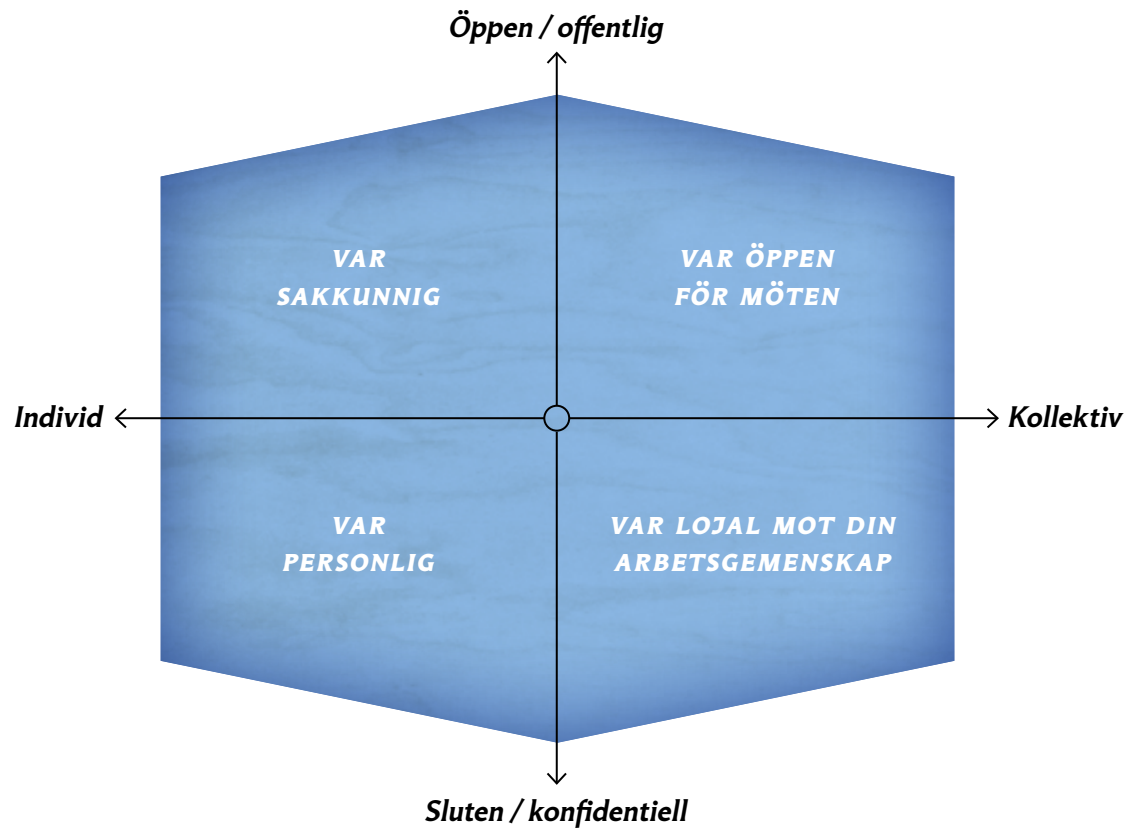
"För fostrarna är kännedomen om och förståelsen av internet och dess fenomen inte längre ett intresse och en viljesak utan även ett krav för att möta de unga – oberoende av om det sker på eller utanför nätet." (Jokinen, Sähköä ilmassa 2011)

TÄNK OM

... de unga via nätet skulle få ett bredare perspektiv på kyrkan än lokalförsamlingen, förutom som en nationell även som en världsomspännande Kristi kyrka?

... församlingen skulle starta en medieverkstad, skaffa ett dussin mobila utrustningar för produktion och låta de unga skapa form och innehåll?

... kyrkan skulle utnyttja de sociala medierna mer för att lyssna än för att själv kommunicera?

FORUMET FÖR NÄTARBETE SOM VÄNDER SIG TILL UNGA

Forumet för nätarbete som vänder sig till unga (Nuorille suunnatun verkkotyön foorumi) är ett politiskt och religiöst obundet samarbetsnätverk. Nätverkets värden grundar sig på FN:s konvention om barnets rättigheter.

Nätverkets målsättning är att utveckla arbetet, bygga nätverk, utbyta know-how, främja forskning och göra det arbete som utförs på nätet känt och genomskinligt.

Forumet har utarbetat etiska principer för nätarbete som vänder sig till unga människor. De är indelade i den ungas rättigheter och skyldigheter och handledarens rättigheter och skyldigheter.

DEN UNGAS RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER

- Den unga har rätt att veta för vilken åldersgrupp tjänsten är avsedd.
- Den unga har rätt att veta om han eller hon kan ta kontakt anonymt och om samtalet är konfidentiellt.
- Den unga har rätt till förtroendefull, trygg och rättvis service. Den unga hänvisas vid behov till annan service.
- Den unga har rätt att få information om tjänsten och dess anordnare, integritetsskyddet och behandlingen av uppgifter och att ge feedback på tjänsten.
- Den unga är skyldig att följa reglerna för tjänsten.

HANDLEDARENS RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER

- Handledaren är en frivilligarbetare eller en anställd.
- Handledaren har rätt att få utbildning och regelbunden handledning för sin uppgift.
- Handledaren har rätt att få veta om han eller hon kan vara anonym i tjänsten.
- Handledaren har rätt att inte gå med på osakligt bemötande.
- Handledaren är skyldig att ingripa i beteende som bryter mot reglerna.
- Handledaren är skyldig att följa uppdragsorganisationens verksamhetsprinciper och värderingar.
- Handledaren har rätt att bryta tystnadsplikten om det framkommer att ett allvarligt brott planeras eller redan har begåtts eller en oroväckande barnskyddsfråga kommer upp. När handledaren gör detta ska han eller hon i mån av möjlighet informera den unga om det.
- I samtalet finns handledaren till för den unga. Han eller hon behandlar inte sina egna problem under samtalet och fattar inga beslut åt den unga.
- Handledarens stöd är sakligt och pålitligt. De unga hänvisas vid behov till andra tjänster.
- Handledaren håller inte kontakt med de unga utanför arbetstiden.

Samarbete med skolorna

- Samarbete med skolorna avser samarbete med grundskolor och andra läroanstalter.
- I en nyligen genomförd enkät uppgav största delen av grundskolorna i vårt land församlingen som sin viktigaste samarbetspartner.
- Samarbetet mellan kyrkan och skolan grundar sig på en lång gemensam historia, men motiveras bäst av det gemensamma målet som är barnens och de ungas övergripande utveckling och välmående. Samarbetet omfattar också barnens och de ungas rätt till sin egen religion.

Grunden för församlingarnas samarbete med skolorna är uppfattningen att församlingen ska finnas där församlingsmedlemmarna finns. Församlingen kliver inte in i närskolan i en anställds skepnad, utan den anställde stiger in mitt i församlingen.

Skolans och församlingens arbetsfördelning är tydlig: den religiösa fostran är skolans ansvar och den kristna fostran, dvs. dopundervisningen, är kyrkans sak. I gott samarbete sköts båda dessa på ett föredömligt sätt.

Antalet träffar i samarbetet med skolorna ser bra ut i statistiken i synnerhet för grundskolans del, men det är viktigt att i arbetet ständigt granska på vilket sätt träffarna kan ökas för läroanstalterna på andra och tredje stadiet och hur de kan göras så bra som möjligt.

Det behövs respekt och förtroende på båda hållen. Tydliga spelregler håller skolans dörrar öppna och kan kanske även öppna stängda dörrar på nytt. Arbetsfördelningen kan göras klarare genom ett avtal om samarbete mellan kommunen och församlingen. Där tar man in de gemensamma målen och de etablerade verksamhetsmodellerna, som bör tillämpas i kommunens alla skolor för att trygga jämlikheten. Dessa kan omfatta till exempel lägerskolor, gruppsamlingar och konfirmandinfo.

Samarbetsformerna slås fast för ett år framåt och tas in i varje skolas läsårsplan, så att alla får kännedom om dem i tid. Läroplanen och läsårets rytm inverkar på planeringen, schemalaggnings och innehållet i samarbetet.

ATT BYGGA DELAKTIGHET OCH SKAPA KONTAKT

Läroanstalternas religiösa evenemang – skolgudstjänster, andliga konserter eller församlingens morgonsamlingar – är religionsutövning. När evenemangen planeras tillsammans och i god tid kan de bli mycket populära bland eleverna. Det är viktigt för de unga att bli delaktiga av sitt församlingsmedlemskap även i skolan genom att själva delta i planeringen och genomförandet.

I den allt mer mångkulturella omvärlden är det viktigt att församlingen är intresserad av skolvärlden i dess helhet och all dess verksamhet, inte bara av sina egna medlemmar och religionsundervisningen.

Förutom möten med eleverna ska man också lägga vikt vid att möta lärarna och den övriga personalen. Detta blir särskilt viktigt vid kriser. Då är det naturligt för skolan att be församlingen om hjälp om det redan existerar ett starkt band dem emellan. Det välbekanta skapar trygghet.

Ett vidare perspektiv som innefattar hela läroanstalten behövs också i samarbetet med elevvården, i fritidsverksamheten och i stödet för hemmens fostrande uppgift, till exempel på föräldramöten. Församlingens verksamhet kan även introduceras via läroinrättningen.

TÄNK
OM

... skolan delvis skulle vara församlingsanställdas arbetsplats och en del av församlingens verksamhet skulle ordnas där?

... församlingen skulle inleda en dialog om tron och det heliga mellan oliktankande i läroanstalten?

... man i samarbetet med läroanstalten skulle fokusera på att stärka de ungas delaktighet som medlemmar i församlingen genom att ordna tillfällen där barn och unga själva får vara aktiva och se, uppleva och förstå olika saker?

Foto: Sinikka Ojala.

Uppsökande och annat diakonalt ungdomsarbete

- I kyrkans specialungdomsarbete förenas fostran och diakoni. Båda är kyrkans grundläggande uppgifter.
- I arbetet framhävs barnens och de ungas okränkbara värde, individualitet, självständighet och självbestämmanderätt.
- I specialungdomsarbetet framhävs kyrkans strategi att gå dit där människorna finns, ett arbetsgrepp som utgår från människan, närvaro och förtroende.

Kyrkans uppsökande ungdomsarbete ingår i den diakonala grundläggande uppgiften. Det handlar om att ge hjälp som grundar sig på kristen kärlek i synnerhet till de barn och unga som har det allra svårast och som man inte annars möter i den övriga verksamheten.

Det uppsökande ungdomsarbetet genomförs professionellt av både anställda och frivilligarbetare till exempel inom ramen för Steg för steg-verksamheten (Saapas). Målgruppen är barn och unga som riskerar att marginaliseras eller som redan har marginaliserats.

Arbetet betonar barnens och de ungas individualitet, självständighet, självbestämmanderätt och okränkbara värde. Arbetet bygger på förtroende.

Målen för kyrkans uppsökande arbete har sin grund i barnens, de ungas och familjernas individuella situationer och behov. Målet är att på ett övergripande sätt stödja uppvuxenheten och minimera riskfaktorerna. Att möta och stödja de unga är viktigt hela tiden, inte endast i olika övergångsfaser i utvecklingen eller skolvärlden.

STÖD I LIVSKRISER

De vanligaste livskriser som unga möter hör ihop med att familjen splittras, de själva eller någon familjemedlem blir sjuk eller en närstående dör.

Unga kan ta sig igenom många svåra saker enbart med vanlig varmhjärtad och mänsklig hjälp. Bjud in den unga att delta i gemensamma aktiviteter och lyssna till honom eller henne. Den hjälp som ges av anställda inom fostran är ofta ett stöd för föräldraskapet och hela familjen. Det kan vara exempelvis samtalsstöd eller kamratstöd.

Utgångspunkten för allt stöd är att bygga upp ett förtroende. När man frågar de unga är ensamhet den största marginaliserande faktorn och så mycket som en tredjedel av alla unga upplever att de är ensamma.

DET DIAKONALA FAMILJARBETET

Men om det inte finns någon familj eller om de vuxna i familjen är oförmögna att ta kontrollen ens över sina egna liv? Diakonin möter dessa familjer. Det är en viktig princip att i arbete där man möter vuxna komma ihåg en enkel fråga till familjens föräldrar: Hur mår barnen?

En fungerande dialog mellan verksamhetsområdena diakoni och fostran är en resurs i hjälpen till flickor och pojkar i svåra situationer och deras familjer.

Även anlitandet av frivilliga som kamratstöd och för att hjälpa de anställda är framtidens väg i en föränderlig kyrka. Det går inte att utföra hela arbetet enbart med hjälp av anställda.

SAMARBETE INOM FÖRSAMLINGEN

För de unga spelar det ingen roll från vilken verksamhetssektor de får hjälp, utan det viktiga är att man möter dem och följer med dem om kontaktpersonerna i verksamheten växlar.

Är strukturerna i församlingarnas arbetsformer sådana att de förhindrar eller möjliggör kontinuerliga möten? Detta har till och med lyfts fram som en ödesfråga för kyrkan (Heinonen och Porkka).

Jesus förhållningssätt till barn och unga och diakonin som kyrkans grundläggande uppgift ger kyrkans specialungdomsarbete och ungdomsdiakoni en stadig grund. I framtiden blir det även viktigt att kunna utnyttja specialungdomsarbetets arbetsgrepp och kompetens inom andra arbetsformer.

Endast genom samarbete kan man erbjuda bästa möjliga stöd i dagens mångahanda utmaningar. Detta gäller församlingens olika verksamhetssektorer och övriga samarbetsinstanser.

... fostran och diakonin tillsammans skulle söka upp och möta ungdomar i olika livssituationer?

... man i ett tidigt skede skulle söka upp och möta dem som löper risk att bli marginaliserade?

... man i församlingarna i synnerhet skulle utveckla sådana former för kamratverksamhet som stöder delaktighet?

Kulturell mångfald

- Kulturell mångfald inkluderar många fler än bara invandrarna, från funktionshindrade till sexuella minoriteter.
- Redan utifrån skapelseteologin ska församlingens ungdomsarbete utföras med lyhördhet och respekt för olikheter.
- Ju mer mångkulturellt församlingens ungdomsarbete är, desto mer påminner det om Kristi kyrka i världen.

En mångkulturell församling ger rum för olik tänkande och olika uttryck för den kristna tron. Traditionellt har kulturell mångfald inneburit dialog, respekt och växelverkan mellan kulturer. Ju brokigare en församlings medlemskara är, desto mer påminner den om Kristi kyrka i världen.

För många av dagens barn och unga är kulturell mångfald en naturlig del av vardagen, eftersom de fötts till ett mångkulturellt samhälle. I kyrkan och församlingarna har man med mångkulturellt arbete däremot främst syftat på mission och internationellt arbete samt arbete bland invandrare.

Ju öppnare en församling är, desto lättare kan den vara en gemenskap för delaktighet. Är församlingens ungdomsarbete genuint intresserat av de människor som flyttar till området och de människor som redan bor där?

Mångkulturellt ungdomsarbete förutsätter ofta att ledaren personligen sätter sig in i och är intresserad av frågor som gäller jämlikhet mellan olika etniska grupper och unga. Kulturell mångfald bör dock engagera hela arbetsgemenskapen.

ARBETE BLAND INVANDRARE FÖRUTSÄTTER FÖRTROENDE

I församlingens ungdomsverksamhet beaktar man inte alltid att den finländska ungdomsverksamheten för många familjer är något främmande och märkligt, och att man i de ungas andra hemland kanske inte har någon motsvarande organiserad fritid. Ungdomsarbetaren kanske likställs med en myndighetsperson som rapporterar om familjens och den ungas angelägenheter.

Att informera om ungdomsarbetet bland familjer med invandrabakgrund är därför av största vikt för öppenheten. Det är viktigt att föräldrarna har förtroende för ungdomsarbetaren även när man rekryterar unga med en annorlunda bakgrund till verksamheten.

Dessutom möjliggör förtroende konstruktiva samtal mellan föräldrarna och ungdomsarbetaren. I fråga om ungdomsarbete i en mångkulturell miljö framhävs oundvikligen samarbetet med föräldrarna. På vilket sätt pluraliseras fostran i det mångkulturella ungdomsarbetet? På vems villkor diskuterar man "rätt" och "fel" fostran?

KULTURELL MÅNGFALD ÄR MERA ÄN INVANDRING

Kulturell mångfald är en fråga som inte är begränsad enbart till invandring. Den ökande invandringen bara bidrar till att öka den existerande kulturella mångfalden.

I Finland finns starka, traditionella minoriteter – finlandssvenskarna och samerna – och andra språk- och kulturminoriteter såsom teckenspråkiga, romer, ryssar som

Av de nationella kulturminoriteterna har samerna i egenskap av urfolk samt romerna och andra grupper en lagstadgad rätt att bevara och utveckla sitt eget språk och sin kultur. Samerna har kulturellt självstyre som leds av Sametinget.

De som hör till språkliga minoriteter använder något annat språk än majoritetsbefolkningens. Finska och svenska är nationalspråk som man har rätt att använda när man utreder ärenden hos myndigheter. Samiskan har samma ställning inom samernas områden. Även de teckenspråkigas språkliga rättigheter grundar sig på lag. Dessutom innehåller till exempel förvaltningslagen bestämmelser om rätten att använda främmande språk och att få tolkhjälp.

Till invandrarna hör asylsökande, flyktingar, immigranter, återflyttare och andra utlänningar som kommit till Finland. De största invandrargrupperna kommer från Ryssland och Estland. Religions- och samvetsfriheten är en grundläggande fri- och rättighet enligt grundlagen. Den garanterar rätten att bekänna sig till och utöva en religion, ge uttryck för sin övertygelse och höra till eller inte höra till ett religiöst samfund.

flyttat hit före självständighetstiden och tatarer. Även olika grupper av funktionshindrade, personer som tillhör andra trossamfund, sexuella minoriteter och olika åldersgrupper – i synnerhet unga – har sina egna kulturella särdrag.

I det mångkulturella ungdomsarbetet har ungdomsarbetaren fått utbildning i att beakta de ungas olika bakgrund och varierande behov. Ungdomsarbetarna är också lyhörda för vissa ungas behov av särskilt stöd för delaktighet och har mod att lyfta fram detta. Det är viktigt att erkänna skillnader i de ungas värderingar, etniska och religiösa skillnader samt könsskillnader, sexuell inriktning och kulturella rättigheter.

Kulturell mångfald har vid sidan av stärkande av social identitet och aktivt medborgarskap också tagits in som ett mål i ungdomslagen (2006).

Utvecklingsbehov som berör den unga generationen och kulturell mångfald har i vårt samhälle främst behandlats via frågor kring utbildning och arbetsliv. Fritids- och vänskapsnätverk är dock viktiga faktorer i de ungas anknytning till samhället.

Syftet med den finländska lagen om likabehandling, som trädde i kraft 2004, och de tillhörande förpliktelserna är att främja och trygga likabehandling i statsförvaltningen, kommunerna och de offentligt rättsliga instanserna. Likabehandling kräver ofta att man särskilt beaktar minoriteternas behov i planeringen av tjänster och stödformer, även i församlingen.

Foto: Jaakko Kaartinen-Koutaniemi.

KULTURELL MÅNGFALD I ARBETSGEMENSKAPEN OCH FRIVILLIGARBETET

Kommunerna har anställt personer med minoritetsbakgrund i ungdomsarbetet uttryckligen av den orsaken att mångkulturella aspekter ska kunna beaktas bättre. I församlingarna är behörighetskravet medlemskap i kyrkan, men i frivilligverksamheten förutsätts det inte alltid.

De anställdas och frivilligarbetarnas olika bakgrund väcker även frågor om arbetsgemenskapens mångkulturella natur: Hur utvecklas arbetsgemenskapen och organisationen ur den kulturella mångfaldens synvinkel?

Hur ska man ordna utbildning i mångkulturella frågor – eller kan man lära sig att beakta dem utifrån praktisk erfarenhet?

Hur påverkar frivilligarbetarens bakgrund ungdomsverksamhetens öppenhet och rekryteringen av unga?

När människor med olika bakgrund arbetar i samma arbetsgemenskap är det ytterst viktigt att de upplever att de blir jämbördigt behandlade på sin arbetsplats. Detta innebär också att olika värderingar i fråga om fostran diskuteras öppet och att avvikande åsikter och synpunkter respekteras.

TÄNK OM

- ... varje församling skulle ha ett fadderbarn och de unga ett eget projekt eller en egen missionär?
- ... de unga på läger skulle få möta och samverka med till exempel unga från vänförsamlingar, invandrare eller funktionshindrade?
- ... församlingen skulle utlysa sig som en diskrimineringsfri zon?

Frivillighet – de unga som aktiva församlingsmedlemmar

- Aktiv församlingstillhörighet öppnar dörrar mot större cirklar och sammanhang, mot verksamhet även utanför församlingshemmets väggar.
- Inom kyrkan värdesätts förmågan att uppmuntra, motivera, engagera och dela ansvar.

De unga behöver en gemenskap där de kan vara, fundera över livets frågor och agera. Församlingarna har resurser, möjligheter och kompetens för detta i och med att lokaler, anställda och en form av gemenskap redan existerar. I de ungas verksamhet finns också ofta en tradition av att påverka själv och planera verksamheten tillsammans.

Församlingarna har också många välfungerande koncept för de ungas frivilligverksamhet. Å andra sidan har man ofta låst sig vid det som är tryggt och välbekant. Det finns många outnyttjade möjligheter till gemensamma projekt för människor i olika åldrar och till att anlita vuxna frivilliga i ungdomsarbetet.

Internationella kontakter, utbyte och frivilligverksamhet kunde genomföras mycket aktivare, likaså gemensamma projekt med andra församlingar.

De unga behöver få fundera över livet tillsammans för att aktivera sig: belysa olika sidor, undersöka, aktivt bekanta sig med, diskutera, problematisera, testa, bedöma...

De unga behöver mycket uppmuntran, att någon ser potential och kunskaper även i de allra mest tillbakadragna unga och stärker dessa egenskaper.

De unga har lov att pröva sig fram och misslyckas, förbättra och pröva på nytt. Samtidigt måste de få lita på att det finns vuxna som ser till att inget går helt åt skogen. Lärandet sker som ett resultat av det man tillsammans gör och funderar över.

Det behövs materiella resurser, till exempel en särskild budget för verk-

samheten som de unga ansvarar för.

De unga behöver information om vilka möjligheter som finns. Hur kan de inkluderas i samarbetet med till exempel diakonin, barn- och familjearbetet eller missionen? Via nätverk finns samarbetsmöjligheter även med organisationer och andra aktörer i området. Man kan göra mer tillsammans med skolor, organisationer, idrottsföreningar, barnskyddsanstalter, ungdomsgårdar och läroanstalter. De unga behöver inte alltid lockas till församlingen för att man ska kunna göra något tillsammans. Man kan föreslå samarbete och utmana olika befintliga grupper till gemensamma aktiviteter.

VÅGA ANFÖRTRO VERKSAMHET ÅT DE UNGA

De unga har en stark vilja att göra goda gärningar. En tilltalas av ekologiska eller internationella teman eller hållbar utveckling, en annan av kamrattstöd eller av att hjälpa äldre människor. En förutsättning för frivilligtjänst eller annan frivilligverksamhet är att man är motiverad.

Inspirationskällan, liksom bakgrunden till varför man ställer upp som frivillig, varierar. De anställdas uppgift är att uppfatta och stödja de ungas motivation så att de kan agera.

Vågar jag anförtro verksamhet åt de unga? Förtroende uppkommer via aktiviteter och genom att man lär känna varandra, men slutligen genom de anställdas medvetna beslut. Vi bestämmer oss för att lita på de unga och ser vad som händer.

Ett verkligt behov väcker viljan att handla rätt. Människor agerar ofta precis så som de förväntas agera. Den som anses vara en opålitlig och enfaldig tjuv börjar svara mot förväntningarna. Men om man visar förtroende, tar en persons idéer på allvar och behandlar honom eller henne som kompetent, agerar han eller hon också därefter.

I frivilligarbetet krävs att de anställda har förmåga att tolerera osäkerhet, att saker och ting inte alltid går som man tänkt sig. Tillsammans uppnår man ändå mer än man ensam någonsin kunde göra.

Verksamheten kan i sig vara motiverande, men samtidigt öppnar den möjligheter till självrannsakan och spegling av de egna värderingarna.

Tidigare erfarenheter kan inspirera oss att fortsätta och äventyrlust kan driva oss till att experimentera och lära oss nytt.

Sociala kontakter, samhörighet och en känsla av att vara inkluderad skapar närhet. Integritet ger möjlighet att tryggt själv reglera distansen till andra. I frivilligarbetet finns inga förpliktelser utöver det man själv vill.

Förhållandet mellan att ge och ta varierar. Ibland kan slutresultatet av verksamheten vara mer berikande för alla parter än man kunnat ana.

ATT BLI HÖRD, MÖTAS OCH SAMARBETA

De flesta unga håller sig till sina egna grupper, de vuxna till sina. Verksamhetsmöjligheterna begränsas till ungdomsarbetet. I värsta fall blir ungdomsarbetet inåtriktat och man känner inte ens till annan verksamhet och andra möjligheter. Man rör sig inte utanför församlingen eller den egna åldersgruppen.

För att få till stånd något hållbart måste de anställda samarbeta, lyssna till och möta varandra, men också samarbeta och göra saker tillsammans med de unga.

Man måste radera den kultur där de anställda planerar och funderar sinsemellan vilken verksamhet som ska erbjudas, och sedan är förvånade när den inte "duger".

För att man ska komma ifrån fokuseringen kring de anställda måste samarbetsparterna och de unga från början tas med i planeringen, genomförandet, utvärderingen och utvecklingen. De anställda drar upp ramarna och styr i rätt riktning, stöder och tilldelar resurser, men de ger också rum, lov och förtroende.

Det handlar om yrkesskicklighet. Det professionella ungdomsarbetet ska inkludera mer handledning och anvisningar för andra. Det handlar också om synen på arbetet och församlingen. Är jag som anställd själv en aktiv aktör och den som får hjulen att snurra, eller är jag en samordnare som handleder och lär mig tillsammans med andra?

TÄNK OM

... kyrkan även skulle erbjuda möjligheter till sporadiskt tjänande och frivilligverksamhet för personer som vill vara med en kortare tid och utifrån sina egna, på olika sätt begränsade möjligheter?

... man skulle finna en arbetsvision med rum för alla slags unga att vara med och agera i församlingen? Och dessutom så att den anställde inte känner ett behov av att förändra de unga?

... man kunde avsluta något gammalt för att möjliggöra nya slags verksamhet? Hur modiga är vi?

Foto: Alpo Syvänen.

Ansvar för miljön

- Församlingen bör med sitt eget exempel och genom sin verksamhet befrämja miljövänliga attityder.
- Ansvar:
 - Vi värnar om skapelsen
 - Vi använder alla resurser ansvarsfullt
 - Vi eftersträvar måttlighet som livsstil
- *Gud skriver inte sitt glädjebudskap endast i Bibeln, utan också i träden och blommorna och molnen och stjärnorna.* Martin Luther

Miljöskydd är en väsentlig del av kristendomens värdegrund, i själva verket en fråga som är knuten till kyrkans lära. Att värna om naturen är en uppgift för alla kristna. Miljömedvetenhet och ekologiskt ansvar tillför kyrkans verksamhet en ny och fräsch synvinkel.

Naturskydd och miljöfrågor intresserar dagens unga och unga vuxna. Vardagliga val som främjar miljöansvaret är till exempel att cykla, konsumera mer etiskt och sortera avfall.

I församlingen kan man begrunda livet, livsmålen och verkligheten ur miljösynvinkel. Man kan fundera över en hållbar och miljövänlig livsstil via sina egna val i fråga om till exempel boende, transporter, konsumtion och mat.

Det är lätt att göra en lista över vad man behöver, men det är också bra att överväga om man har råd att avstå från sådant man betraktat som självklarheter. Lever jag själv på ett sätt som är hållbart för miljön?

Senast när de får egna barn stannar många unga vuxna upp och tänker efter vad de har på sina tallrikar och hur de påverkar kommande generationers möjligheter genom sina konsumtionsvanor.

TA IN SKAPELSEÄNKANDET SOM EN STYRKA I UNGDOMSARBETET

Många unga vuxna har svårt att hitta orsaker till att höra till församlingen, för att inte tala om vilja att delta i kyrkans verksamhet. Men om kyrkan upplevdes som en rättvis, fördomsfri och tolerant kyrka med diakoni och ansvarsfullt ekotänkande i fokus, skulle situationen då vara en annan?

Miljöfrågor, ekologiskt tänkande och omsorg om skapelsen kunde erbjuda en meningsfull länk till församlingen. Kyrkan har mycket att säga sina församlingsmedlemmar även om livet här och nu.

Kyrkan har ett uppskattat miljöprogram och ett miljödiplomsystem. Många praktiska beslut i kyrkan och församlingarna har fattats på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Val och värderingar görs dock inte synliga för församlingsmedlemmarna på det sätt som de borde, utan hamnar i skuggan av det individ- och frälsningscentrerade budskapet. Syns de i konfirmandundervisningen?

Kyrkan erbjuder redan nu till exempel modeller för ekoskriftskolor. Praktiska lösningar på lägren kan vara mycket enkla. Tänk om man på varje läger skulle ha en vegetarisk dag? Tänk om man i samband med konfirmandundervisningen alltid skulle göra en utflykt i naturen?

I vår värld av vardagliga bekymmer och mekanisering kräver relationen till naturen målmedvetet arbete. Det gör oss alla gott att gå ut i den orörda och obebyggda naturen. Mångfalden i naturen erbjuder en miljö för lärande, upplevelser och äventyr.

Församlingens verksamhet har även tidigare låtit de unga ta del av naturen och naturupplevelser. Respekten för naturen ökar redan av att man rör sig i den närliggande naturen i vardagen och erbjuds verksamhet och upplevelser i naturen. För en del är naturupplevelser en njutning, hos andra väcks viljan att agera för att skydda naturen.

TÄNK OM

- ... kyrkan skulle profilera sig som ekologiskt ansvarig och exemplarisk mer synligt även utåt?*
- ... den miljösmapta kyrkan skulle föra samman unga och unga vuxna och erbjuda dem möjligheter att leva som kristna med omsorg om skapelsen?*
- ... församlingen på orten skulle vara den instans som inspirerar hela staden till att sticka ner fingrarna i myllan eller ge sig ut på skogsutflykt?*

Foto: Jaakko Kaartinen-Koutaniemi.

UNGDOMSARBETE I EN FÖRÄNDERLIG OMVÄRLD

De som arbetar bland ungdomar måste reagera på förändringar i omvärlden. De unga förändras, livsmiljöerna förändras. Å andra sidan förändras också församlingarnas egna arbetsförutsättningar. Resurserna minskar samtidigt som internet och den ökade beredskapen för internationell verksamhet öppnar helt nya fönster mot världen.

Dagens unga generationer lever ett liv som präglas av pluralism, polarisering och atomisering. Utvecklingstakten är ändå olika på landsbygden och i städerna, och olika miljöer med sina respektive omvälvningar medför olika lokala utmaningar.

Många församlingar har redan hunnit ta nya steg, andra tar först nu ut riktningen. Församlingarna ligger på olika punkter på förändringens tidslinje, till exempel i sitt förhållande till en verklighet utan verksamhetssektorer i församlingen. Och utvecklingskraven försvinner inte i och med att man i stället för stora team har endast en anställd som arbetar med fostran i församlingen. Även i det fallet måste man välja vad man fokuserar på, vilka riktlinjer man stakar ut, vilka funktioner som utvecklas.

Förändringarna berör alla. Det är bäst att se dem som möjligheter.

I gränssnittet- flickor, pojkar och unga

- De anställda uppger att de traditionella samlade verksamhetsformerna inte når 10-14-åringarna.
- Verksamheten för barn och unga är en gemensam utmaning för alla som arbetar med fostran i församlingen.

Sami Ritokoskis studie "Työ, jolla on tulevaisuus" (2010) belyser nuläget inom arbetet bland barn i skolåldern och utmaningarna inom arbetsområdet.

Enligt de anställda som Ritokoski intervjuade för sin studie är det en speciell utmaning att möta 11-14-åringarna och barn som behöver särskilt stöd. Särskilda lokala utmaningar anknyter till nativiteten, flyttningsrörelsen, geografiska avstånd och även väckelserörelsernas inflytande.

Kyrkans fyraårsberättelser visar att deltagarantalet i minior- och juniorklubbarna minskat avsevärt under åren 2000-2007. Den traditionella samlade verksamheten har minskat under flera decennier. Minskningen beror till stor del på att åldersklasserna har minskat, men det är inte hela förklaringen. Vad har hänt?

Undersökningar visar att puberteten infaller tidigare än för några decennier sedan. Den kan börja redan i tioårsåldern. De psykiska förändringarna är större än de fysiska. De frågor som kommer med puberteten blir alltså aktuella i ett tidigare skede.

Forskaren Sari Näre har undersökt de visuella kränkningar som barn blir utsatta för alltför tidigt. Sexualiteten i reklam liksom vår kultur som behandlar människan som ett medel påverkar könsuppfattningarna och synen på mänskliga relationer.

Flickor upplever press på sitt utseende redan i åldern 10-12 år och inte heller pojkar är främmande för detta. Huvudet och kroppen utvecklas inte i samma takt.

Frågor i anknytning till uppväxt och utveckling blir aktuella i en allt tidigare ålder. De är inte nödvändigtvis bara ungdomsarbetets angelägenhet, utan ska uppmärksammas redan tidigare.

10-14-ÅRINGARNA OCH PROBLEMET MED ORGANISERAD VERKSAMHET
I Sami Myllyniemis undersökning 2009 om de ungas fritid, Aika vapaalla - Nuorten vapaa, intervjuades 1 200 barn och unga i åldern 10-29 år per telefon. Ett mål med undersökningen var att utreda vad barn och unga förväntar sig av sin fritid, hur olika sätt att tillbringa tid upplevs och vad de själva gör av sin tid.

Undersökningens resultat är viktiga för utvecklingen av församlingens verksamhet bland barn i åldern 10 år och uppåt och bland unga.

10-14-åringarna har flest goda vänner av alla enkätgrupper. De håller kontakt via telefonen eller internet och träffar också sina vänner oftare och anser att tid med familjen är viktigt.

Mest "egen tid" spenderas ensam och med kompisarna. I organisationsverksamhet har man enligt de unga mycket mindre egen tid. Allra minst som egen tid upplevs skolgång, studier och i synnerhet arbete.

Majoriteten av de deltagare i Myllyniemis undersökning som inte har något fritidsintresse är under 15 år. Hela 28 procent av dem har inte ett enda fritidsintresse. Största delen av 10-14-åringarna har så mycket fritid att de inte vet vad de ska göra med den.

Undersökningen visar att under 15-åringarna motionerar aktivt. Vid sidan av motion är 10-14-åringarna också särskilt aktiva inom kulturintressen. Trots den aktiva fritiden vet man att den etablerade hobbyverksamheten tar slut för många flickor och pojkar i denna åldersgrupp. Att hitta nya fritidsintressen kan vara besvärligt. 10-14-åringarna är också vanligen alltför unga för att anlita ungdomsarbetets tjänster. Denna åldersgrupp riskerar därför att bli förbisedd.

GEMENSAM ÅLDERSGRUPPSUTMANING FÖR HELA DET FOSTRANDE ARBETET
Myllyniemis undersökning visar att medlemsutvecklingen har varit på stadig nedgång i alla andra organisationer förutom i idrottsföreningarna. Vid sidan av det traditionella långsiktiga deltagandet som är bundet till en ideologi förefaller nu en delaktighetskultur där man "chillar" och är med i kortvariga projekt vinna fotfäste.

Myllyniemi bedömer att en helhetsinriktning i verksamheten kan inverka på engagemanget. De unga som är med i scouterna och församlingens verksamhet förhåller sig klart mer positiva till medlemskapet än andra. En viktig faktor i planeringen av den samlade verksamheten är att 10-14-åringarna är mest negativt inställda till hobbyverksamhet och fritidsaktiviteter som ordnas i skolans lokaler.

Om klubbverksamhet inte lockar barn i den åldern borde man kanske fråga dem om man kan utveckla någon annan verksamhet eller bilda klubbar som intresserar dem?

Vilket slag av nytänkande behövs i ungdomsarbetet i fråga om bemötandet av 10-14-åringarna? Frågan om deras kontakt till församlingen är en fråga för hela kyrkans fostrande arbete.

Unga vuxna

- Hela åldersklasser försvinner från församlingen efter hjälpledardern.
- Unga vuxna kan inte nå endast med ungdomsarbetets krafter.
- Arbetet kan utvecklas bara genom att man närmar sig de olika segmenten i åldersgruppen – de unga vuxna är ingen enhetlig grupp.

Församlingarna har väldigt lite verksamhet och modeller för att nå de unga som passerat konfirmandåldern och slutat som hjälpledare. Man kan konstatera att en hel åldersklass deltar i församlingens verksamhet i konfirmandåldern och att en betydande del av den utträder ur kyrkan några år senare.

Det verkar som om ungdomsarbetet inte lyckas utveckla de unga vuxnas beredskap att vara aktiva församlingsmedlemmar. Ungdomsarbetet bör genomföras i en sådan anda att det ger resultat uttryckligen som en välfungerande arbetsform för unga vuxna. Konfirmandundervisningen 2013 blir arbete bland unga vuxna 2023.

Med tanke på medlemskapet, det vill säga kyrkans verksamhetsförutsättningar, är de unga vuxna den absoluta nyckelgruppen. Men syns detta i prioriteringarna inom församlingsarbetet och resurstilldelningen? Återspeglas ungdomsarbetets be-

Foto: Hannu Keränen.

tydande fokusering på konfirmandarbetet och hjälpledarverksamheten just i de problem som upplevs i kontakten till unga vuxna?

Konfirmandundervisningen och hjälpledarverksamheten är numera inte bara en del av församlingens verksamhet för unga. De har slukat betydligt mer än så. Verksamheten bland unga vuxna vilar trots det ofta endast på församlingens ungdomsarbete.

Det är omöjligt att stödja de unga vuxnas församlingstillhörighet om ansvaret för detta ligger hos ett enda arbetsområde. Man måste fördomsfritt söka efter idéer och aktiviteter över sektorgränserna.

Lyhörighet och lokal förankring behövs för att arbetet ska kunna utvecklas. Vilka olika segment finns det inom åldersgruppen, vilka olika värderingar och förväntningar?

Det uppsökande arbetet erbjuder gott om möjligheter att möta och tjäna många unga vuxna och visa att de är värdefulla för församlingen. Skulle en kyrka som lyfter fram ekologisk livsstil, rättvisa och solidaritet ha ett intressant budskap som även tjugooåringarna kan ta till sig?

Församlingarna har hittills lyckats nå denna åldersgrupp så dåligt att vilka medel som helst är bättre än de tidigare. Och allt som lyckats bra i någon församling kan med fördel prövas även av andra.

Internationell verksamhet

- Kyrkan har många möjligheter till internationell verksamhet.
- För den internationella och pluralistiska generationen är steget inte långt till ekumenik.

Internationaliseringen är en av de största förändringsfaktorerna i framtidens ungdomsarbete. Generation Z har mer mångkulturella, internationella och pluralistiska utgångspunkter än de tidigare generationerna.

Även Kristi världsvida kyrka öppnas utanför Finlands gränser i all sin mångfald och rikedom. En del församlingar har verksamhetskontakter och ungdoms- och medarbetarutbyte med vänförsamlingar. Andra besöker Taizé eller har fadderbarn på olika håll i världen.

Kyrkan och de kyrkliga organisationerna sänder ut unga och unga vuxna till mellankyrkliga konferenser, seminarier och läger. Ungdomssektionen vid Ekumeniska rådet i Finland ordnar utbildning och evenemang för alla som är intresserade av ekumenik.

Möjligheterna till internationellt ungdomsarbete är många. Borde vi fråga de unga själva vad de vill göra?

För att kunna förverkliga visionen om delaktighet och omsorg i det allt mer pluralistiska Finland måste vi börja bygga upp Gästfrihetens kyrka. När vi letar efter metoder att göra församlinglivet till ett hem för alla och alla slags människor märker vi att hela världen är vårt hem.

Ungdomsarbetet på landsbygden och i städerna

- Organiseringen av arbetet möter olika krav på små och stora orter.
- På landsbygden formas omvärlden av strukturomvandlingen och i städerna av den allt minskande samhörighet som följer av en ständig flyttningsrörelse.

Församlingarnas ungdomsarbete kan diskuteras endast med förankring i verkligheten runtomkring. De regionala och geografiska skillnaderna i Finland är stora. Även verksamhetsbehoven varierar.

På små orter och på landsbygden är verksamhetskulturen en annan än i städerna. Och verksamhetskulturen i småstäder avviker från de större städernas utmaningar och frågeställningar.

Befolkningskoncentrationen till de större städerna präglar ändå även ungdomsarbetet på landsbygden. I hembygden skapas barndomens och ungdomens rötter och traditioner, men man lämnar dem bakom sig i ett tidigt skede. De unga ger sig av till andra orter för att studera och bara ett fåtal återvänder.

De stora geografiska områdena med långa avstånd sätter gränser för arbetet på landsbygden. Då människor bor långt ifrån varandra är deltagarantalet litet och resurstilldelningen får en framträdande roll. Trots det försöker församlingarna bevara mångfalden i sin verksamhet och stödja församlingsmedlemmarnas gemenskap.

Strukturomvandling, samgångar och kommunsammanslagningar slår samman landsbygdens församlingar, och olika verksamhetskulturer hamnar kring ett gemensamt bord. I den föränderliga omvärlden får man leta efter en gemensam vision och gemensamma verksamhetsmodeller. Dialog mellan de unga och de anställda, gemensam planering och gemensamma aktiviteter främjar en korrekt fördelning av verksamhet och resurser.

MÖJLIGHETER TILL GEMENSKAP PEJLAS I STÄDERNA

Utmaningen i städerna är den omfattande avsaknaden av gemenskap, som innebär att människor är främmande för varandra, och den minskande religiositeten. Kyrkan strävar till gemenskap och har svårt att hitta kontaktytor till den urbana livsstilen som framhäver självständighet och individualitet. I städerna kan gemenskap också ha så annorlunda former att man i församlingarna inte känner igen dem eller inte kan utnyttja dem.

Städerna erbjuder barn och unga en oändlig mängd tjänster och möjligheter till hobbyer, aktiviteter, självförverkligande och tillhörighet. Kyrkan konkurrerar inte direkt med de andra aktörerna i städerna, utan bygger upp sin egen verksamhet mitt bland allting annat och försöker nå ut till sina unga medlemmar på ett mångsidigt sätt.

Under gångna decennier motiverades kyrkans existens med dess moralstärkande inflytande. I framtiden kan kyrkan hitta en ny motivering i just gemenskapen. Utöver församlingen finns det knappast någon annan aktör som kan samla praktiskt taget alla unga på orten.

Det väldiga utbudet utmanar församlingen att sticka ut i mängden, men innebär också en mångfald av samarbetsmöjligheter och dialog.

Församlingens unga och anställda som påverkare

- Deltagande i samhällsdebatten
- Medverkan i nätverk, stärkt samarbete mellan kommunen och församlingen
- Att göra de ungas röst hörd i församlingens beslutsfattande
- Påverkan till förmån för de ungas välbefinnande och mot marginalisering: barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet, kärnkompetensbeskrivningar för ungdomsarbetet och övriga processer

BARN- OCH UNGDOMSPOLITISKA UTVECKLINGSPROGRAMMET

Det är viktigt att delta i samhällsdebatten om man vill nå gemensamma mål och upprätthålla en dialog. Det riksomfattande barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet tas fram i ett omfattande samarbetsnätverk där även kyrkan är med.

Programmet inkluderar aktuella mål som styr kommunernas och de olika aktörernas fokuseringar fyra år i taget. Det ger möjligheter att fördela resurserna och styra verksamheten enligt olika aktuella frågor på lokal nivå.

De strategiska målen för programmet 2012–2015 anknyter till främjandet av de ungas välbefinnande, likvärdighet och delaktighet samt förebyggandet av marginalisering.

UNGDOMSARBETETS KÄRNKOMPETENSDOKUMENT

I kyrkan lyfter kärnkompetensdokumentet för ungdomsarbetet fram den sociala och samhällseliga kompetensen ur såväl barnskyddets, nätverksarbetets, påverkansarbetets och ekologins perspektiv.

Även i utbildningen beaktas särskilt det sociala fostrande arbetet som utmanar till samarbete med alla instanser som jobbar med barn och unga.

Genom dopet är barn och unga under 18 år i kyrkan fullvärdiga medlemmar av församlingen. En barn- och ungdomsvänlig kyrka lyssnar till dem och tar deras behov på allvar. Barnkonsekvensanalys, barnvänliga kriterier och barnombud är medel som kan tillämpas för att främja barnens och de ungas bästa i församlingen.

FN:s konvention om barnets rättigheter förpliktar även församlingarna att garantera barnen möjlighet att föra fram sina synpunkter, att uppmärksamma barnen i beslutsfattandet med beaktande av mognad och särskilda behov och att möjliggöra deltagande och delaktighet i olika verksamhetsformer för barnens bästa.

Barnkonsekvensanalys är ett sätt att granska de faktorer som påverkar barnens, de ungas och familjernas välbefinnande. En gemenskap som tillämpar den metoden beaktar hela tiden barnets bästa i sin verksamhet och sitt beslutsfattande. Kriterierna för barnvänlighet ger också församlingsverksamheten ett verktyg för granskning av hur barnets bästa tillgodoses i verksamheten och beslutsfattandet. Med hjälp av kriterierna kan man fråga och utreda om barnen och de unga blir sedda och hörda.

I den åldrande kyrkan är det viktigt att lyfta fram barn och unga. All verksamhet och verksamhetens effekter måste utvärderas ur perspektiven barnens bästa, hälsa, mänskliga relationer, boende, rörlighet, vardag, delaktighet och jämlikhet.

Församlingarna uppmanas till att bland sina anställda och förtroendevalda utse barnombud som har i uppgift att utvärdera församlingens verksamhet och beslutsfattande ur barnens och de ungas synvinkel.

DE UNGA BEHÖVER DIALOG

De ungas påverkansmöjligheter stärks i dialog. I en dialogisk växelverkan med vuxna når de lättare förståelse, insikt och medvetenhet. Även självkännetiden och självkänslan utvecklas när en vuxen bemöter och accepterar de unga som jämlika och är intresserad av deras åsikter.

Diskussion och situationsspecifik bedömning är nödvändiga hjälpmedel när man vill främja de ungas delaktighet i påverkandet. Om det inte finns rum för diskussion uppstår varken delaktighet eller engagemang.

Det största hindret och bromsen för de ungas delaktighet är att planerings- och utvecklingsverksamheten koncentreras till vuxna och anställda. I motsatt fall kan den anställde ha en betydande roll som brobyggare och tolk på vägen mot delaktighet och påverkan. När de vuxna tar på sig rollen som språkrör och vägröjare för de unga närmar sig de vuxnas och de ungas världar varandra och nya möjligheter öppnas för de unga att påverka i kyrkan.

Församlingarna ska därför själva ta fram meningsfulla metoder för att få de ungas röst hörd i verksamheten och beslutsfattandet. De ungas erfarenheter av påverkan är av avgörande betydelse för deras församlingstillhörighet.

Införandet av rösträtt för 16-åringar i församlingsvalet främjade med direkt verkan de ungas påverkansmöjligheter. 18 år fyllda unga kan själva ställa upp som kandidater i valet, men redan som yngre kan man själv påverka beslutsfattandet i och med att 15 unga röstberättigade tillsammans kan göra en framställning till stiftsfullmäktige.

Även andra kanaler för påverkan måste hållas öppna för de unga. Olika slag av samrådsförfaranden och insamling av ställningstaganden från unga skapar delaktig-

het. När de anställda och förtroendevalda har en öppen och sporrande attityd gentemot de ungas åsikter upplever de unga uppskattning och respekt.

Det finns en aktiv strävan att stärka de ungas röst på olika sätt och på olika nivåer. De unga har fått säga sin åsikt om kyrkan och församlingen, bland annat år 2004 i resolutionen Kyrkan 2015. Kyrkomötet godkände 2011 ett initiativ vars mål är att stödja barns och ungas rättigheter och deras delaktighet i kyrkan.

NÄTVERKSPÅVERKAN FÖR DE UNGAS BÄSTA

Kyrkan kan inte vända sig inåt och verka isolerat från andra, utan måste samarbeta på bred front. Nätverken för med sig även en annan rikedom i form av ungas rörlighet och jämlika möjligheter till aktivitet. För att man ska kunna samarbeta på bred front och göra det lätt för de unga att delta måste strukturgränserna hållas låga.

Församlingens anställda är aktiva i olika nätverk, påverkar lokala ärenden på sina egna poster och deltar som experter på kyrkans fostran och ungdomsarbete.

Det finns en mångfald nätverk och nya uppstår utifrån lokala behov. Församlingsanställda och de unga själva är inte aktiva bara i mångprofessionella nätverk utan ofta även i lokala ungdomsfullmäktige eller andra påverkansnätverk.

De sociala medierna som ungdomsarbetets verksamhetsfält

- Vad är kommunikation i vår tid? Hur ska vi berätta för de unga om församlingen och bjuda in dem att delta och påverka?
- Med vilka medel och vilken kompetens kommunicerar vi? Hur ska vi få fram vårt budskap i informationsflödet? Vad innebär målgruppskommunikation då det är fråga om unga? Vad och hur borde vi kommunicera med samarbetspartner och föräldrar – eller borde vi?
- Fråga de unga själva: Vad och hur kommunicerar man?

Hela kommunikationsfältet har under de senaste åren varit utsatt för stor turbulens. Den gemensamma nämnaren för förändringarna och omvälvningarna är nätkommunikationen och de sociala medierna.

Olika nätteknologier och tillhörande sociala nätverk har blivit en central del av människors liv. För närvarande använder redan över två miljoner finländare Facebook. Tre fjärdedelar av alla 15–74-åriga finländare använder internet regelbundet. I de yngre åldersklasserna använder nästan alla dator, internet och mobiltelefon.

Webben är en mycket social plats för de unga. Allt fler barn och unga har nätförbindelse i sin mobiltelefon. Facebook är det huvudsakliga mediet för många unga.

De sociala relationerna är aktivt närvarande på webben. För de unga är de sociala medierna inte något virtuellt rum där man träffar människor man inte känner, utan nära knutna till "det verkliga livet".

Klyftan mellan kyrkans verksamhetsfält och de ungas vardagliga kommunikationsmiljö får inte bli för djup. Kyrkan måste finnas med i de sociala medierna – där de unga finns.

DE UNGA ÄR SJÄLVA DE BÄSTA EXPERTERNA

Dagens unga har vuxit upp i en helt annan värld än de äldre generationerna. Deras sätt att se på och uppfatta saker och ting är helt olikt de medelålders. Därför

ska tjänster och kommunikation för unga planeras tillsammans med de unga. Fråga dem: vad och hur?

Barn och unga växer upp i ett samhälle som fokuserar på tjänster, föreställningar och upplevelser. I kommunikationen med dem är det bra att till en början fråga sig vilka tjänster och upplevelser kyrkan kan erbjuda.

Ett problem i kommunikationen är att man inte lyckas beakta mottagarna i tillräcklig mån. Kyrkans kommunikation omfattar en brokig samling intressentgrupper. Samma budskap ska förmedlas på olika sätt via olika kanaler beroende på vem man vill förmedla budskapet till. Till exempel kan mer traditionella kommunikationssätt fungera bättre än de sociala medierna med samarbetspartnerna och de ungas föräldrar.

I och med webbkommunikationens kraftiga utveckling får vi lov att omvärdera de traditionella kommunikationsmetoderna. Det som fungerade bra för några år sedan fungerar kanske inte längre i dag. Å andra sidan är webben inte heller i vår tid den enda informationskanalen. Även de traditionella informationsformerna behövs.

Alla unga är inte aktiva webbanvändare, och en del har av olika orsaker marginaliserats från kommunikationstekniken. Ungdomsarbetets webbkommunikation och webbgemenskaper får inte fördjupa sådana klyftor. Tvärtom bör man även i ungdomsarbetet överväga vilka resurser man kunde sätta in för att stödja jämlikheten i medieanvändningen.

Resurser

- Vi kan inte räkna med att de nuvarande resurserna för ungdomsarbetet kommer att bestå.
- Behovet av resurser kan motiveras genom en gemensam strategi för fostran.

Ungdomsarbetet har i regel tilldelats åtminstone skäliga resurser. I församlingarnas budgeter anvisas cirka en tredjedel av pengarna till sektorn för fostran. En sådan fördelning är ingen självklarhet i framtiden.

När resurserna minskar drabbas ungdomsarbetet inte hårdast av pensionsavgångarna, utan av personalomsättningen. Ungdomsarbetartjänster ledigförklaras oftare än andra församlingstjänster. När en tjänst blir ledig tar den sig som ett lämpligt sparobjekt. När beslut fattas om att anställa personal kan ungdomsarbetet utan egen förvållan bli förlorande part, om besluten inte fattas utifrån verksamhetsgrunderna.

Resursdiskussioner inom ungdomsarbetet ska därför föras där besluten fattas. Om församlingen saknar en klar strategi för fostran förblir motiveringarna till resurstilldelning, tillägg och nedskärningar ofta lösryckta.

Om man däremot kan betrakta fostran som en helhet tar sig indragna resurser för en enskild åldersgrupp som en mindre attraktiv lösning. Borde fostran som helhet de facto ses över vid gemensamt bord i församlingen?

Foto: Sinikka Ojala.

Mål: Vi söker balans

- De ekonomiska realiteterna tvingar hela samhället att leta efter metoder för att klara av sina uppgifter med stramare resurser på ett så omfattande och framgångsrikt sätt som möjligt. Detsamma gäller ungdomsarbetet.
- I och med minskade resurser måste vi fundera över vad som är viktigast för församlingen inom det arbete som utförs bland unga. Hur fullföljs kyrkans olika grundläggande uppgifter i ungdomsarbetet?
- I dag kan vi inte längre tackla nya utmaningar genom att inrätta en tjänst eller lansera ett projekt. Vi kan inte ta emot något nytt utan att först ge ifrån oss något gammalt. Vi måste stanna upp inför den grundläggande uppgiften och fråga oss vad som är nödvändigt, vad vi inte kan avstå ifrån.
- Hur kan vi svara på utmaningarna genom att gripa nya tillfällen?

Eftersom omvärlden är i rörelse är även ungdomsarbetet i ständig rörelse och söker ny balans. Balansen i ungdomsarbetet innebär inte stagnering, utan rörelse.

I ett balanserat ungdomsarbete ingår alla kyrkans grundläggande uppgifter oberoende av fokuseringar – inte nödvändigtvis lika starka eller samtidigt, men ändå.

Förmedlar de psalmer och sånger vi sjunger med unga bara Guds kärlek – inte nåd, delaktighet och gemenskap? Hur talar vi, hur ber vi, hur sjunger vi? Får den He-

liga treenigheten plats? "Nåd från vår herre Jesus Kristus, kärlek från Gud och gemenskap från den heliga Anden åt er alla." (2 Kor. 13:13)

Liv, tro, bön och församlingsgemenskap är fyra viktiga ord i kärnan av ungdomsarbetet. De kan inte separeras från varandra. De unga lever ut dem genom sitt sökande, sina frågor, sina upplevelser.

Ska vi utgå från de unga eller från de anställda? Där ungdomsarbetet blomstrar har man lyssnat till de unga – till delaktighet hör en känsla av att bli hörd. Ibland kan man komma till ett dukat bord, men att skapa tillsammans ger känslan av att ha en uppgift, av att behövas. Ibland behövs sådana som gör arbetet, men sådana som gör arbetet möjligt behövs alltid.

I synnerhet hjälpledarvalen visar de unga vilket slags människoupfattning församlingens ungdomsarbete värnar om. Tillåter man ofullständighet, svagare tro, frågeställare eller ifrågasättare? Dessa val visar konfirmanderna hurdan man ska vara för att duga som hjälpledare – för att duga för församlingen. En bra grupp byggs upp som ett bra fotbollslag: den består av många slags människor och ingen av dem kan ersättas med vem som helst. Världens elva bästa målskyttar kan inte bilda världens bästa lag.

Kyrkan mitt i livet? Kyrkans ungdomsarbete ska finnas där ungdomarna finns: i caféerna, på webben, på gatan, i hemmen, i skolan, i organisationerna.

Samlande arbete, smågruppsarbete eller individarbete? De unga behöver andra människor och interaktion för att växa. En trivs i stora grupper, en annan känner sig trygg i en liten bekant krets, men var och en förtjänar att bli uppmärksammad som den man är.

Förebyggande och korrigerande arbete: Genom verksamheten strävar vi efter att de unga inte ska hamna i svårigheter i livet eller om så sker, att de ska ha en vuxen vid sin sida som stöder dem. Kyrkan ska också bära omsorg om de unga, både individer och grupper, som behöver särskilt stöd i livet.

Nätverk och församlingens ungdomsarbete: En gemensam vision måste skapas av dem som arbetar för de ungas bästa. Vilka värden förbinder vi oss till då vi främjar de ungas bästa? Vi kan inte bara blicka inåt. Även om vi utför vårt arbete på basis av vår egen mission och i enlighet med kyrkolagen är vi samtidigt en offentligrättslig aktör som får skattemedel. Vi bär vårt tjänsteansvar som en del av samhället.

EV.LUTH. KYRKAN I FINLAND[†]

ISBN 978-951-789-414-2 (hft.)
ISBN 978-951-789-415-9 (pdf)
ISSN 1798-7903

Publikationer från Evangelisk-
lutherska kyrkan i Finland
2012:8